

Primjena terminoloških načela na oblikovanje nazivlja teorije konceptualne integracije

---

Gudlin, Kristina

Professional thesis / Završni specijalistički

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:918424>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Sveučilište u Zagrebu
FILOZOFSKI FAKULTET

Kristina Gudlin

**Primjena terminoloških načela na
oblikovanje nazivlja teorije konceptualne
integracije**

SPECIJALISTIČKI RAD

Mentor: dr. sc. Kristian Lewis

Zagreb, 2022.

Životopis mentora

Kristian Lewis rođen je 1975. u Zagrebu. Od 2001. zaposlen je u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Predmeti njegova istraživanja su hrvatski standardni jezik, poredbenoslavistička jezikoslovna istraživanja, lažni prijatelji, normativistika, terminologija, jezično savjetništvo, leksikologija, leksikografija, prevođenje, višejezičnost, manjinski jezici, jezična politika i jezično planiranje. Radio je i radi na više domaćih projekata Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje i Hrvatske zaklade za znanost, a sudjeluje i na međunarodnim projektima u okviru Terminološke komisije Međunarodnoga slavističkog komiteta. Suautor je knjige *Judita Marka Marulića: transkripcija i prilagodba na suvremeni hrvatski jezik* (2021.), autor monografije *Lažni prijatelji* (2016.), suautor *Prvoga školskog pravopisa hrvatskoga jezika* (2016.), priručnika *Pravno nazivlje i hrvatski jezik* (2016.), rječnika *Hrvatsko brodstrojarsko nazivlje* (2015.), *Hrvatskoga pravopisa* (2013.), *Školskoga rječnika hrvatskoga jezika* (2012.), *Rječnika hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika* (2008., 2014.) i *Prvoga školskog rječnika hrvatskoga jezika* (2008.). Bio je recenzent više knjiga i priručnika, urednik časopisa te autor više članaka u hrvatskim i inozemnim znanstvenim časopisima i zbornicima radova, a s izlaganjima je sudjelovao na trideset i šest skupova. Bio je član Upravljačkoga odbora na europskome projektu *New Speakers in a Multilingual Europe – Opportunities and Challenges* iz Republike Hrvatske, a danas je član Terminološke komisije Međunarodnoga slavističkog komiteta iz Republike Hrvatske (od 2013.), Komisije za leksikologiju i leksikografiju Međunarodnoga slavističkog komiteta iz Republike Hrvatske (od 2018.) i Znanstvenoga vijeća za antropologijska istraživanja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (od 2020.). Održao je pozivna predavanja u Vijeću Europske unije u Bruxellesu 2014., u Glavnoj upravi za pismeno prevođenje Europske komisije u Luxembourg 2018. te na Poslijediplomskome specijalističkom studiju Primijenjena kroatistika Filozofskoga fakulteta u Zagrebu 2019. godine. Bio je jezični savjetnik za hrvatski jezik pri Sektoru za prevođenje Ministarstva vanjskih i europskih poslova tijekom prevođenja pravne stečevine Europske unije na hrvatski jezik (2003. – 2013.), a aktivan je i u popularizaciji znanosti.

Sažetak

Rad se bavi primjenom terminoloških načela na oblikovanje nazivlja teorije konceptualne integracije. Teorija konceptualne integracije mlada je grana kognitivne lingvistike koja se razvija od 1990-ih godina, a svoje korijene vuče iz teorije konceptualne integracije koja se razvija od 1980-ih godina. Budući da se teorija konceptualne integracije razvija posljednjih 30-ak godina, na hrvatskome jeziku postoji oskudna literatura u kojoj se spomenuta teorija razrađuje. U malobrojnim člancima o teoriji konceptualne integracije na hrvatskome jeziku javlja se problem nedosljednosti. Rijetki su nazivi oblikovani na hrvatskome jeziku, dok se većina njih navodi u izvornome obliku na engleskome jeziku. Iako je mali broj naziva oblikovan na hrvatskome jeziku i pridružena im je definicija, kvantitativno gledano, veći se broj naziva donosi u izvornome obliku na engleskome jeziku bez pripadajuće definicije.

Nazivlje svake struke dio je hrvatskoga standardnoga jezika što znači da se nazivlje koje struke ne može oblikovati nasumično, nedosljedno ili djelomično. Standardizacija hrvatskoga jezika obuhvaća oblikovanje naziva struke prema osnovnim terminološkim načelima i njihovo definiranje prema osnovnim načelima oblikovanja definicije. Spomenuta se terminološka načela u ovome radu primjenjuju tijekom oblikovanja nazivlja teorije konceptualne integracije kako bi se nazivlje usustavilo, standardiziralo i ustalilo. Pri oblikovanju nazivlja teži se prema primjeni svih načela, a ako koje načelo isključuje drugo, procjenjuje se i uspostavlja hijerarhija načela te se nastoji uzeti u obzir što veći broj načela da bi ih se kombiniralo.

Nakon uvoda, u drugome se dijelu rada objašnjavaju teorijski temelji rada – razrađuje se teorija konceptualne integracije radi lakšega objašnjavanja oblikovanja nazivlja, a potom se objašnjavaju osnovni nazivi terminologije, načela oblikovanja nazivlja i pravila oblikovanja definicija. U trećemu se dijelu rada primjenjuju terminološka načela da bi se potvrdili već oblikovani nazivi pronađeni u literaturi na hrvatskome jeziku, da bi se potvrdio prijedlog izmjene naziva zbog valjanih razloga i da bi se oblikovali nazivi teorije konceptualne integracije koji su se navodili na engleskome jeziku. Nadalje, svaki je naziv definiran. Hrvatski nazivi s istovrijednicama na engleskome jeziku i pripadajućim im definicijama navedeni su u tablicama čime je napravljen prijedlog hrvatskoga nazivlja teorije konceptualne integracije.

Ključne riječi: definicija, jezična norma, istovrijednica, naziv, nazivlje, pojam, teorija konceptualne integracije, teorija konceptualne metafore, terminologija, terminološka načela

Summary

The paper deals with creating the terminology of the theory of conceptual integration by applying the basic terminology principles. This theory is a new branch of cognitive linguistics, having been developing from the 1990s with its roots in the theory of conceptual metaphor which began developing in the 1980s, and Fauconnier's theory of mental spaces. Since the theory of conceptual integration has been developing for the last thirty-or-so years, and the fundamental book *The Way We Think* by Mark Turner and Gilles Fauconnier still has not been translated to Croatian, and although the literature in English is extensive, there can be found only a couple of papers, parts of the paper or shorter articles in Croatian about the theory mentioned above. In those couples (i. e. ten) of papers, inconsistencies are noticeable, so one could conclude that the terminology of the theory of conceptual integration does not exist in Croatian terminology, or if it does, it is in disarray. When reading about the theory of conceptual integration in Croatian literature, only few and mostly used or common English terms of the theory of conceptual integration can be found formed in Croatian, but most of them are used in their original forms in English. Although a small number of these English terms is formed and defined in Croatian, when considering quantity, most of the English terms are mentioned in English, not Croatian, and also without being defined or not mentioned at all.

With that being said, when reading and studying the theory of conceptual integration, researchers have to read the literature in the English language, which is not a problem in itself. The problem emerges when a researcher decides to write a paper about the theory of conceptual integration in, for example, Croatian language. Three options are possible – one, one can write and use terms in the English language, second, one can write and use the most common and used terms formed in Croatian, and the rest of the terms in English, and third, before writing a paper, one can create, organize, and systematize the terminology of the theory of conceptual integration in Croatian, which is a challenging task.

Each field's terminology is a part of standard Croatian language which means that the creation of any terminology should not be formed randomly, inconsistently, or partially. The standardization in the Croatian language includes creating the terminology of the field, in this example the terminology of the theory of conceptual integration, following basic terminology principles, and defining the terms following basic defining principles. In the Croatian terminology, nine basic principles of forming the field's one can be found, and the previously mentioned terminology principles are applied when creating the terminology of the theory of conceptual integration with the goal of systematized, standardized, and established

terminology. Moreover, when creating the single term and terminology in general in Croatian language, the aim is to apply all nine terminology principles and two possibilities occurred. Firstly, when creating and forming the term in Croatian, all principles were considered and applied, and secondly, one terminology principle interfered with another. If one principle was interfering with the other, a hierarchy of principles was assessed and established to take as many principles as possible into account and to combine them. Also, it was taken into consideration that although metaphor affects unambiguous and effective scientific communication, and scientific language avoids it, the metalanguage of the theory of conceptual integration deals with the creations of secondary meanings and novel metaphors, which is metaphoric in itself.

The methodology of the work is based on the application of basic terminological principles to the creation of the terminology of the theory of conceptual integration. Terminological principles are taken into consideration in three different situations: 1. already formed names are analyzed and their compatibility with the demands of the principles is confirmed, 2. already formed terms are analyzed, their form is examined following the basic terminology principles, with a new term being proposed with valid reasons, and 3. new terms are created according to the principles of term creation, where principles' application, hierarchy, and possibilities of combining are problematized.

This paper aims to achieve three different goals. The first one is to present and review the current state of the terminology of theory of conceptual integration and its disarray. The arranged terminology would enable clarity and simpler understanding, which could consequently make it possible to systematically study and teach the theory itself. Furthermore, with elaborated and defined terms in the Croatian language, the theory of conceptual integration can be included in the study of the Croatian language and literature in parallel with the theory of conceptual metaphor as a part of lexicology or cognitive linguistics. All mentioned facts, if achieved, could enable the involvement of the Croatian linguists, their contribution to the theory, and their participation in international scientific communication. The second goal is to suggest the Croatian equivalents for all English terms, to suggest how to solve the existing problems with the disarrayed state of the terminology of the theory of conceptual integration, and to systematize the terminology of that theory. The third goal is to point to a problem of the hierarchy of terminology principles, i. e. questions which principle should when and in which case have an advantage over another and whether there is a possibility to even or combine the seemingly irreconcilable terminology principles.

After the introduction, in which all the points above are mentioned, the second part of the paper covers both theories – the theory of conceptual metaphor and the theory of conceptual integration. Both of them, with the theory of conceptual integration being elaborated more extensively, are covered with examples in English as well as Croatian languages to explain easily the creating of terms. In addition, the basic terms of terminology, terminology principles, and the principles of creating a definition follow. The term *terminology* is polysemantic in Croatian language, which is in contradiction with one of the terminology principles which suggests that all terms in a field's theory should be monosemantic. The term *terminology* can refer to a group of field's terms and the science that deals with terms. To build crystal and systematized theoretical foundations of the paper, the term *terminology* is used to refer to the science which deals with terms, and the term *nazivlje*, which could be translated in English as *nomenclature*, to refer to the group of field's terms. Making a difference between these two terms reduces the load of terms in Croatian language and the possibility of the creation of misunderstandings or errors. With the nine basic terminology principles, which all should be taken into consideration when creating a term, the definition of the term should follow. The definition should describe the meaning of an object with other known objects which enables its differentiation from other objects, that is – to determine the object, to establish the term and to differentiate the spoken object from the related ones, as well as to set them in interrelations. When creating a definition of the term, ten basic defining principles should be followed. Since most of the terms in English literature are descriptively defined, this paper brings the definitions created by following defining principles, and if the definition following defining principles already exists, the source is credited in the paper.

In the third part of the paper, the terminology principles are applied to create the terminology of the theory of conceptual integration. Firstly, the terminology principles were applied to already existing terms which were found and taken from literature about the theory of conceptual integration in Croatian language to assess their position in the terminology of the theory of conceptual integration. After confirming the position of already created terms by applying the terminology principles and deducing whether they follow the principles, secondly, the alternation of one term is suggested for valid reasons. Thirdly, the terms which were, until now, not mentioned at all or used in English, were formed, and defined following both sets of principles. Croatian terms with their matching terms in English are listed in three different tables depending on whether they were confirmed, suggested to change, or only newly formed

along with their definitions, which results in creating the preposition of Croatian terminology of theory of conceptual integration.

The Croatian terms of the theory of conceptual integration were formed by the application of basic terminology principles in two different ways. In some examples, the term was formed following all terminology principles where neither of the principles interfered with another and all of them were completing each other, thus making a suggestion of a term more solid. In other examples, when forming a term, one principle was interfering with another and there was a necessity to determine to which principle, when, and in which situation should be given a preference to form a term. It is not disputed that the terminology principles should be mechanically followed, but in those examples, there has been a tendency to take the most, if not all, terminology principles into account or to combine them.

With this paper the current state of the Croatian terminology of the theory of conceptual integration has been presented. Its current state could be described as disordered and inconsistent – some of the terms are formed in Croatian language, some are used in the original English form, others are not mentioned at all, and most of them are not defined as they should be. When taking into a consideration that the creation of the terminology in mother tongue is a challenging task, in which one terminology principle can interfere with another, it is not surprising to take an easier way out and combine both English and Croatian terms. If one terminology principle interferes with another, it is necessary to evaluate and establish a hierarchy of terminology principles and try to take into consideration as many terminology principles as possible with the aim to even or combine them. By choosing the more difficult path, this paper brings the systematized Croatian terminology of theory of conceptual integration which enables clearer and simpler understanding of objects, which this young branch of cognitive linguistics makes more available to linguists, students, and other interested researchers of language and human mind.

Keywords: definition, equivalent, language requirement, nomenclature, object, term, terminology, terminology principles, theory of conceptual metaphor, theory of conceptual integration

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Metodologija.....	2
1.2. Ustroj rada	2
1.3. Ciljevi rada	3
2. Teorijski temelji rada	4
2.1. Teorija konceptualne integracije	4
2.2. Hrvatsko nazivlje i/ili terminologija.....	18
3. Hrvatsko nazivlje teorije konceptualne integracije	23
3.1. Hrvatski nazivi potvrđeni u literaturi.....	23
3.2. Prijedlog izmjene postojećih hrvatskih naziva	27
3.3. Prijedlog novih hrvatskih naziva	28
4. Zaključak.....	38
5. Literatura	40
6. Životopis autorice.....	43

1. Uvod

U ovome radu problematizira se primjena osnovnih načela za oblikovanje hrvatskih naziva u jezikoslovnome nazivlju, točnije u nazivlju teorije konceptualne integracije. Budući da je teorija konceptualne integracije relativno mlada grana kognitivne lingvistike čiji se korijeni nalaze u anglosaksonske govornome području, u hrvatskome nazivlju (još) ne postoje ujednačeni, ustaljeni i usustavljeni nazivi za ključne pojmove. Takva činjenica nije iznenađujuća uzme li se u obzir da knjiga u kojoj su postavljeni temelji teorije nije prevedena na hrvatski jezik, a na hrvatskome se jeziku može pronaći koji znanstveni članak, ulomak u literaturi ili tek pokoja fusnota koja govori o teoriji konceptualne integracije, dok je literatura na stranim jezicima, osobito na engleskome jeziku, vrlo opsežna i dostupna.

S obzirom na oskudnu literaturu o teoriji konceptualne integracije na hrvatskome jeziku, istraživačima preostaje čitanje i izučavanje teorije služeći se literaturom na izvornome, engleskome jeziku. Problem nastaje tijekom pisanja radova koji su utemeljeni na teoriji konceptualne integracije, a pišu se na kojem drugom jeziku, primjerice hrvatskome. Autorima preostaju tri varijante – pisanje i upotreba naziva isključivo na engleskome jeziku, pisanje i upotreba eventualnih postojećih hrvatskih istovrijednica umjesto onih na engleskome jeziku, a preostali se nazivi, budući da hrvatski nisu oblikovani, upotrebljavaju na engleskome jeziku (što jest najčešće) ili posljednje, prije pisanja samoga rada, osmisliti, oblikovati i usustaviti nazivlje teorije konceptualne integracije na hrvatskome jeziku.

Budući da je strukovno nazivlje dio hrvatskoga standardnoga jezika, nazivi se ne mogu oblikovati nasumično. Pri oblikovanju naziva potrebno je uzeti u obzir normu hrvatskoga standardnoga jezika i slijediti načela hrvatske terminologije. U hrvatskoj literaturi upotrebljavaju se različiti sinonimni nazivi – *naziv*, *termin*, *nazivlje*, *nazivoslovlje* i *terminologija*. U radu se zbog izbjegavanja nesporazuma i nejasnoća upotrebljavaju nazivi *nazivlje* kao sustav naziva koji se upotrebljavaju u određenoj struci, *naziv* za leksem koji se upotrebljava u određenoj struci, a nazivom *terminologija* označava se znanost koja se bavi proučavanjem naziva i nazivlja. Budući da je u hrvatskoj terminologiji ustaljeno devet osnovnih terminoloških načela za oblikovanje hrvatskih naziva, navedena su načela okosnica oblikovanja hrvatskih naziva teorije konceptualne integracije. Pri oblikovanju hrvatskih naziva teorije konceptualne integracije može doći do dviju mogućnosti – naziv može biti oblikovan u skladu sa svim terminološkim načelima ili se pri oblikovanju naziva jedno načelo suprotstavlja drugome pri čemu je potrebno procijeniti kojem načelu dati prednost kako bi se oblikovao naziv.

1.1. Metodologija

Budući da je većina literature o teoriji konceptualne integracije na engleskome jeziku, u tekstu rada u razradi same teorije konceptualne integracije donose se citati na hrvatskome jeziku, a u fusnotama su navedeni originalni citati. Objavljeno je desetak znanstvenih izvora (za pisanje ovoga rada konzultirana su dva članka i dvije knjige) iz područja teorije konceptualne integracije na hrvatskome jeziku čime su određeni engleski nazivi teorije konceptualne integracije već oblikovani i potvrđeni u literaturi na hrvatskome, a autori i izvori u tome su slučaju jasno naznačeni u samome tekstu rada i/ili fusnotama. Iako su pojedini engleski nazivi oblikovani na hrvatskome jeziku i određeni definicijom, uzimajući u obzir omjer naziva definiranih na hrvatskome jeziku i broj nedefiniranih naziva, pokazuje se da je za većinu potrebno oblikovati definiciju u strogom smislu riječi pridržavanjem načela za oblikovanje definicije jer su nazivi opisno objašnjeni. Uz pridržavanje osnovnih terminoloških načela za jedan se već oblikovani naziv predlaže promjena zbog osnovnoga značenja leksema koji ga pobliže određuje. Naposljetku, znatan broj naziva nije oblikovan na hrvatskome jeziku, nego se u postojećoj literaturi navodi na engleskome jeziku i bez definicije pa se u ovome radu takvi nazivi oblikuju na hrvatskome jeziku i potom određuju definicijom.

Metodologija rada temelji se na primjeni osnovnih terminoloških načela na oblikovanje nazivlja teorije konceptualne integracije. Terminološka načela uzimaju se u obzir u trima različitim situacijama: 1. već oblikovani nazivi analiziraju se i potvrđuje se njihova usklađenost s načelima, 2. već oblikovani nazivi analiziraju se pri čemu se problematizira njihovo oblikovanje u odnosu prema načelima i predlaže se novi naziv i 3. stvaraju se novi nazivi prema načelima oblikovanja naziva pri čemu se problematizira njihova primjena, hijerarhija i mogućnost kombiniranja.

1.2. Ustroj rada

U drugome poglavlju rada govori se o teorijskim temeljima rada. Budući da je predmet ovoga rada nazivlje u teoriji konceptualne integracije, potrebno je razraditi ključne postavke i pojmove. Nakon razrade teorije konceptualne integracije u poglavljima koja slijede govori se o hrvatskome nazivlju kao skupu naziva određene struke, hrvatskoj terminologiji kao grani koja proučava nazive i njihovo oblikovanje te osnovnim terminološkim načelima pri čemu su u međuodnosu dvije suprotne struje – leksičko posuđivanje i jezični purizam. Nakon obrade teorijskih temelja rada problematizira se primjena osnovnih terminoloških načela tijekom oblikovanja naziva pojmova u teoriji konceptualne integracije i daje osnovni prijedlog hrvatskih naziva kao istovrijednica engleskim nazivima.

1.3. Ciljevi rada

Ovaj rad ima tri osnovna cilja. Prvi je cilj prikazati aktualno stanje nazivlja teorije konceptualne integracije i njegovu neuređenost. Uređeno nazivlje omogućilo bi najprije jasnoću i jednostavnije razumijevanje čime se posljedično omogućuje sustavno proučavanje i poučavanje same teorije. Nadalje, s razrađenim i definiranim nazivima na hrvatskome jeziku teorija konceptualne integracije može se uključiti u studij kroatistike usporedno s teorijom konceptualne metafore kao dio leksikologije ili kognitivne lingvistike. Navedene činjenice, pod uvjetom da budu ostvarene, omogućuju uključenost hrvatskih jezikoslovaca, njihov doprinos razvoju teorije i naposljetku sudjelovanje u međunarodnoj znanstvenoj komunikaciji. Drugi je cilj predložiti hrvatske istovrijednice engleskima, predložiti načine rješavanja problema i usustaviti hrvatsko nazivlje teorije konceptualne integracije. Treći je cilj upozoriti na problem određivanja hijerarhije načela, odnosno pitanja kojem načelu, kada i u kojem slučaju treba dati prednost pred kojim drugim i postoji li mogućnost pomirenja, odnosno kombiniranja naizgled nepomirljivih načela.

2. Teorijski temelji rada

Teorijske temelje ovoga rada upotpunjuju dvije teorije. Da bi se uopće moglo govoriti o nazivlju teorije konceptualne integracije, potrebno je objasniti što teorija konceptualne integracije zapravo jest.

2.1. Teorija konceptualne integracije

Nakon što su 1980-ih godina George Lakoff i Mark Johnson objavili svoje ključno djelo o teoriji konceptualne metafore *Metaphors We Live By* i pokazali da metafora nije isključivo obilježje pjesničkoga jezika, već da je „metafora raširena u svakodnevnom životu, ne samo u jeziku nego u mišljenju i djelovanju“ (Lakoff, Johnson 2015: 3), u jezikoslovlju dolazi do nagloga obrata i okreta kognitivnoj lingvistici. Desetak godina kasnije, na tragu teorije konceptualne metafore, Gilles Fauconnier i Mark Turner počinju proučavati i objavljujati radove o pojedinačnim aspektima nove teorije – teorije konceptualne integracije. Godine 2002. povezali su ranije objavljene radove u ključno djelo teorije konceptualne integracije – *The Way We Think*.¹

Osim teorije konceptualne metafore, Fauconnieru i Turneru kao polazište poslužila je Fauconnierova teorija mentalnih prostora (1997, 1998, 2007). Uloga mentalnih² prostora u teoriji konceptualne integracije istovjetna je je ulogi domena u teoriji konceptualne metafore. Konceptualna je metafora mentalni sklop koji čovjeku omogućuje shvaćanje jednoga pojma, najčešće teže predočivoga ili apstraktnoga, uz pomoć drugoga, lakše predočivoga ili konkretnoga. Pojam koji čovjek želi razumjeti predstavlja ciljnu domenu, a pojam čija će se struktura *preslikati* na teže shvatljiv pojam predstavlja izvornu domenu. Ciljna i izvorna domena izravno su povezane procesom *preslikavanja* koje „ima čvrstu strukturu“³ (Lakoff 2006: 190), dok je najvažnije obilježje mentalnih prostora dinamičnost i kratkotrajnost, točnije „dok su domene (poput koncepata, okvira itd.) stabilne i spremljene, mentalni prostori su prolazni i kratkotrajni, obično se ne pamte, iako mogu prijeći u stabilno semantičko znanje“⁴ (Kok, Bublitz 2011: 295) iz čega proizlazi da domene i mentalni prostori nisu istovrijednice.

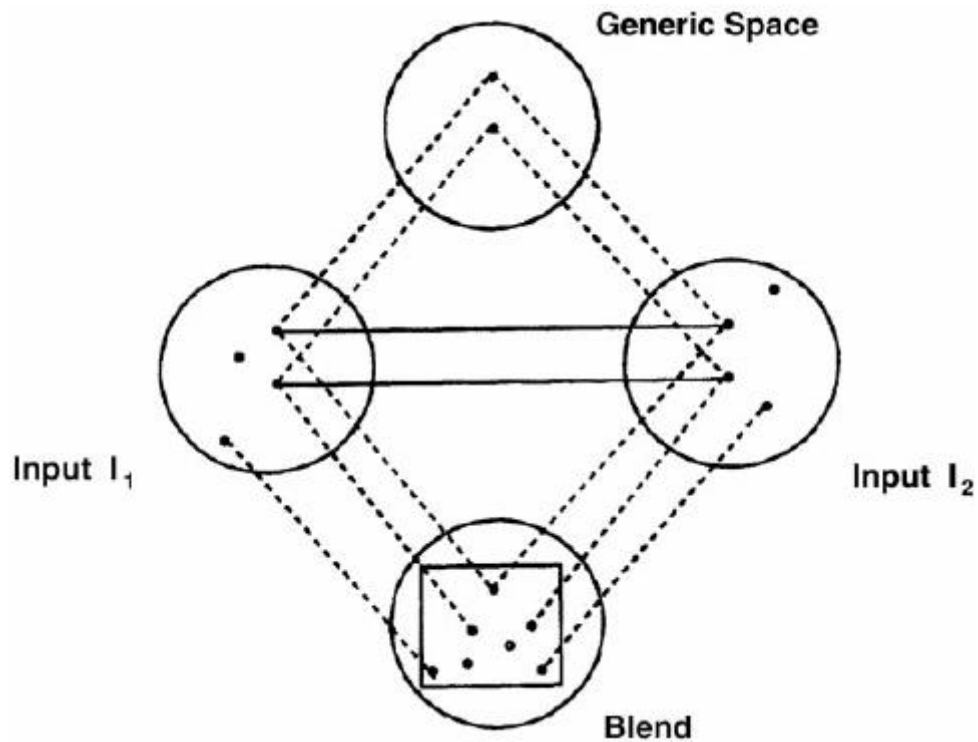
1 Godine 2015. Aneta Ryznar prevela je drugo izdanje knjige *Metaphors We Live By*, dok knjiga *The Way We Think* još nije prevedena na hrvatski jezik.

2 O *mentalnim prostorima* i samome atributu *mentalni* bit će riječi u trećemu poglavlju ovoga rada.

3 U izvorniku: „... the mapping is tightly structured.“

4 U izvorniku: „...while domains (i.e. concepts, frames etc.) are stable and stored, mental spaces are transitory and ephemeral, and usually not memorized, though they can turn into stabilized semantic knowledge.“

Nadalje, u teoriji konceptualne metafore sudjeluju dvije domene, dok u teoriji konceptualne integracije u procesu integracije sudjeluju četiri mentalna prostora: dva ulazna prostora (ulazni prostor I_1 i ulazni prostor I_2), generički prostor i projekcijski prostor (*blend*). Ulazni prostor I_1 i ulazni prostor I_2 po svojoj su ulozi slični izvornoj i ciljnoj domeni – elementi iz obaju prostora ulaze u konceptualno integriranje i povezuju se preslikavanjima. Generički se prostor preslikava na oba ulazna prostora i u sebi sadrži dijelove koji su zajednički ulaznim prostorima, a projekcijski je prostor onaj u kojem nastaje novi scenarij (Fauconnier, Turner 2003b: 40–42).

Slika 1. Osnovni prikaz integracijske mreže⁵

Integracijska mreža s četirima mentalnim prostorima koja je prikazana na Slici 1. prototipna je oblik mreže. Integracijska mreža može imati više od dvaju ulaznih prostora, pa čak i više od jednoga projekcijskoga prostora (*blenda*). Mentalni su prostori prikazani pojedinačnim kružnicama, a unutar obaju ulaznih prostora vidljivi su elementi koji se u integracijskome prostoru povezuju na nekoliko načina. S jedne strane pune linije koje povezuju elemente u ulaznim prostorima predstavljaju poveznice među istovrijednim elementima u navedenim prostorima, a s druge strane isprekidane linije predstavljaju poveznice između

⁵ Izvor: *Research Gate*, prema Fauconnier, Turner 2003b: 46.

(https://www.researchgate.net/figure/Conceptual-blending-schema-Fauconnier-and-Turner-200246_fig1_284277388, posjet 7. listopada 2020).

ulaznih prostora i generičkoga prostora ili ulaznih prostora i projekcijskoga prostora (*blenda*) (Fauconnier, Turner 2003b: 45). Na Slici 1. u prikazu ulaznih prostora vidljivo je da svi elementi ne ulaze u integraciju. Preslikavanje je između ulaznih prostora djelomično – određeni elementi, oni povezani punim linijama, uspostavljaju međuodnos ekvivalencije i direktno se preslikavaju u generički prostor, no moguće je i da se u projekcijski prostor projiciraju pojedinačni elementi tipični za pojedini ulazni prostor koji nisu ušli u generički prostor. Takvu projekciju Fauconnier i Turner (2003b: 47) nazivaju „selektivna projekcija“ (engl. *selective projection*). Projekcijski prostor (*blend*) generičke je strukture kakva je bila uhvaćena u generičkome prostoru, ali i specifičnije strukture kakva je nemoguća u obama ulaznima prostorima. Novonastala struktura (engl. *emergent structure*) u projekcijskome prostoru označena je pravokutnikom (Fauconnier i Turner 2003b: 42), a nastaje slijedom triju procesa: slaganje (engl. *composition*), upotpunjavanje (engl. *completion*) i elaboracija (engl. *elaboration*) (Fauconnier i Turner 2003b: 42–43). Slaganje elemenata iz ulaznih prostora omogućuje stvaranje odnosa u projekcijskome prostoru iako oni ne postoje u ulaznim prostorima, a upotpunjavanje dodaje strukturu projekcijskome prostoru „kada aktiviramo relevantne dijelove znanja o svijetu na temelju danih tragova“⁶ (S. Coulson 2002). Elaboracija je posljednji proces u kojem se „pokreće *blend*“ (engl. *running of the blend*, Fauconnier, Turner 2003b: 44). Proces *pokretanja blenda* kreće se i u suprotnome smjeru – govornik novonastalo značenje, da bi ga shvatio, mora rekonstruirati seciranjem na sastavne dijelove mreže – ulazne prostore, generički prostor i projekcijski prostor, odnosno „primatelj mora *rasplesti*⁷ *blend* i rekonstruirati ulazne prostore prateći znakove prikazane verbalno i/ili vizualno“⁸ (N. Delibegović Džanić, S. Berberović 2014: 400).

Fauconnier i Turner napominju da se cijeli proces konceptualne integracije pokreće i odvija jednim od najvažnijih aspekata ljudske kreativnosti – kompresijom ključnih odnosa (engl. *vital relations*), u koje svrstavaju: „promjenu, identitet, vrijeme, prostor, uzrok – posljedicu, dio – cjelinu, predstavljanje, ulogu, analogiju, disanalogiju, svojstvo, sličnost, kategoriju, intencionalnost i jedinstvenost“⁹ (Fauconnier i Turner 2003b: 101). Kompresijom

---

6 U izvorniku: „...occurs when we activate relevant bits of world knowledge given sparse clues.“

7 U potpoglavlju 3.3. više o razlozima prevođenja naziva *unpacking* u *rasplitanje*.

8 U izvorniku: „...the viewer must unpack the blend and reconstruct the input spaces following the cues represented verbally and/or visually.“

9 U izvorniku: „...Change, Identity, Time, Space, Cause-Effect, Part-Whole, Representation, Role, Analogy, Disanalogy, Property, Similarity, Category, Intentionality, Uniqueness.“ Hrvatski su nazivi autorski.

posljedično dolazi do *promjene* koja se odnosi na mijenjanje oblika elemenata ulaznih prostora, *identiteta* koji se može stvarati i razarati, *vremena* kojim se smanjuje razdoblje među elementima ulaznih prostora, *prostora* kojim se smanjuje udaljenost među elementima ulaznih prostora, stvaranja *uzročno-posljedične* veze među ulaznim prostorima, povezivanja *dijelova* ulaznih prostora u *cjelinu*, *predstavljanja*, odnosno razumijevanja jednoga ulaznoga prostora uz pomoć drugoga ulaznoga prostora, pridavanja *uloga* iz jednoga ulaznoga prostora elementima iz drugoga ulaznoga prostora, oblikovanja okvira jednoga projekcijskoga prostora prema drugome projekcijskome prostoru *analogijom*, ili suprotno, oblikovanje okvira jednoga projekcijskoga prostora suprotno drugome projekcijskome prostoru *disanalogijom*, pridavanja *svojstva* elementima iz jednoga ulaznoga prostora elementima iz drugoga ulaznoga prostora, poistovjećivanja elemenata iz jednoga ulaznoga prostora s elementima iz drugoga ulaznoga prostora *sličnošću*, klasificiranja elemenata iz jednoga ulaznoga prostora elementima drugoga ulaznoga prostora *kategorijom*, povezanosti ljudskih umnih stavova i naravi s događajima *intencionalnošću* i naposljetku *jedinstvenosti* kao rezultata kompresije drugih ključnih odnosa i stapanja među elementima ulaznih prostora u projekcijskome prostoru (*blendu*).

Proces integracije pokreće se uspostavljanjem mentalnih prostora nakon čega među prostorima nastaju ključni odnosi koji mogu biti vanjski ako nastaju među elementima iz ulaznih prostora ili unutarnji ako nastaju među elementima unutar jednoga prostora, nerijetko projekcijskoga prostora (*blenda*). Nakon uspostave mentalnih prostora i stvaranja ključnih odnosa, odnosi se potom komprimiraju u unutarnje ključne odnose iste ili različite vrste u projekcijskome prostoru (*blendu*) jer taj proces čovjeku omogućuje „globalni uvid, antropocentrično shvaćanje i novo značenje. Čini nas učinkovitima i kreativnima“¹⁰ (Fauconnier, Turner 2003b: 92). Na tragu kompresije koja se spominje u teoriji konceptualne integracije, analizom različitih inovativnih metafora nastalih takvim postupkom, pokazuje se kako se složena značenja mogu komprimirati, odnosno sažeti u jednostavan oblik, točnije jednu riječ „jer na temelju moći kompresije i dekompresije, jednostavan oblik može potaknuti konstrukciju izrazito složenoga značenja“¹¹ (Fauconnier, Turner 2003a: 63).

---

10 U izvorniku: „...global insight, human-scale understanding, and new meaning. It makes us both efficient and creative.“

11 U izvorniku: „...by virtue of the power of compression and decompression, a simple form can prompt for the construction of an extremely complicated meaning.“

Djelomična su preslikavanja (engl. *partial mapping*) među prostorima, selektivna projekcija u projekcijski prostor (*blend*) i stvaranje novonastale strukture u projekcijskome prostoru (*blendu*) (Fauconnier, Turner 2003b: 310) „tvorbena načela“ (engl. *constitutive principles*), no tvorbenim načelima vladaju „vladajuća načela“ (engl. *governing principles*, Fauconnier, Turner 2003b: 311; Turner 2007: 381), odnosno topologija – organiziranje ključnih odnosa unutar i između ulaznih prostora, upotpunjavanje obrascem – upotpunjavanje elemenata u projekcijskome prostoru upotrebom postojećih okvira kao obrazaca, integracija – stvaranje integrirane petlje¹², maksimiziranje ključnih odnosa – povećanje ključnih odnosa u projekcijskome prostoru uz odbijanje vanjskim ključnim odnosima, intenziviranje ključnih odnosa – pojačavanje ključnih odnosa u projekcijskome prostoru, mreža – upravljanje petljom kao jedinicom s održavanjem veza s ulaznim prostorima, rasplitanje¹³ – samostalno poticanje petlje na vlastito rasplitanje, relevantnost – obilježje petlje s mogućnošću uspostavljanja veza s drugim umnim prostorima i rekurzija¹⁴ – upotreba projekcijskoga prostora jedne integracijske mreže kao ulaznoga prostora druge integracijske mreže (Fauconnier, Turner 2003b: 309–335). Unatoč tvorbenim i vladajućim načelima te njihovoj hijerarhiji, ne može se unaprijed znati kakvo će novo značenje nastati u projekcijskome prostoru (*blendu*).

Fauconnier i Turner (2003b: 120–135) navode četiri tipa mreža s obzirom na način na koji se uspostavlja projekcijski prostor (*blend*), a poredane su od jednostavnijih k složenijima: jednostavne (engl. *simplex networks*), zrcalne (engl. *mirror networks*), jednookvirne (engl. *single-scope networks*) i dvoookvirne/višeookvirne mreže (engl. *double/multiple-scopes networks*).¹⁵

Jednostavne mreže najjednostavniji su i najteže uočljiv tip integracijske mreže. U njihovu se nazivu nalazi leksem *jednostavne* jer je čovjekova kulturna i biološka povijest omogućila okvir koji pridaje određenim elementima uloge i taj okvir s ulogama postaje ulazni prostor I_1 , a određeni elementi nalaze se u ulaznomu prostoru I_2 (Fauconnier, Turner 2003b:

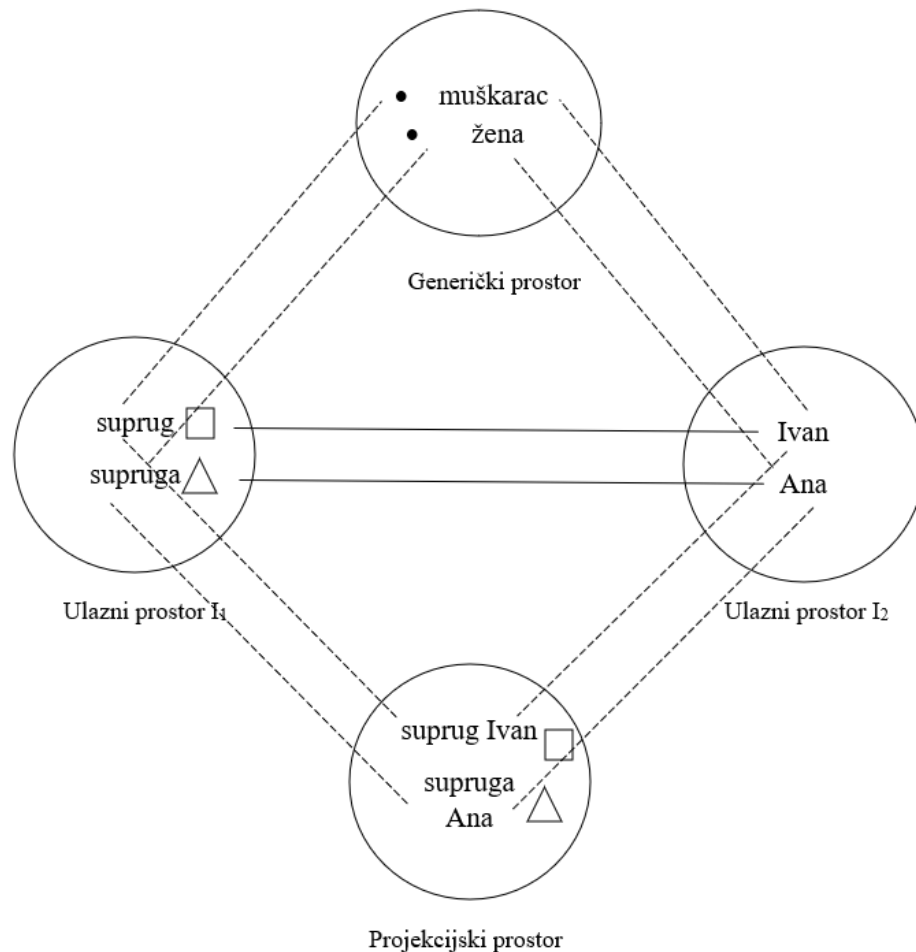
12 U izvorniku: engl. *blend*. U potpoglavlju 3.3. više o razlozima prevođenja naziva u *petlju*.

13 U izvorniku: engl. *the Unpacking Principle*. U potpoglavlju 3.3. više o razlozima prevođenja naziva u *načelo rasplitanja*.

14 U izvorniku: *Topology Principle, the Pattern Completion Principle, the Integration Principle, the Maximization of Vital Relations Principle, the Intensification of Vital Relations Principle, the Web Principle, the Unpacking Principle, the Relevance Principle and the Recursion Principle*. Engleski su nazivi preuzeti, a hrvatski nazivi i definicije su autorski.

15 Nazivi integracijskih mreža preuzeti su iz Matovac, Tanacković Faletar (2009: 139–143).

120). U generički se prostor preslikavaju elementi iz ulaznoga prostora I_2 i uloge iz ulaznoga prostora I_1 koji se potom u projekcijskome prostoru (*blendu*) oblikuju u elemente uređene ulogama. Fauconnier i Turner (2003b: 120) kao primjer okvira koji je čovjeku pridano zbog njegove kulturne i biološke povijesti navode *obitelj*.

Slika 2. Prikaz jednostavne mreže na primjeru okvira *obitelj*

Primjerice, elementi u ulaznome prostoru I_2 *Ana* i *Ivan* nemaju pridane uloge zbog čega su odnosi između njih neodređeni. Uzme li se u obzir okvir *obitelj*, primjerice nalaze li se u ulaznome prostoru I_1 dvije uloge kao što su *supruga* i *suprug*, stvara se projekcijski prostor (*blend*) u kojem se neuređeni elementi iz ulaznoga prostora I_2 *Ana* i *Ivan* organiziraju ulaznim prostorom I_1 , odnosno okvirom *obitelj* kao *supruga* i *suprug*. Jednostavnim se mrežama ne stvaraju metaforična značenja što utječe na uočljivost takvoga tipa integracijske mreže. Punim su linijama označena preslikavanja između istovrijednih elemenata, a isprekidanim poveznice između ulaznih prostora te generičkoga i projekcijskoga prostora (*blenda*). Stvaranjem novonastale strukture među neorganiziranim se elementima iz ulaznoga prostora I_2

uspostavljaju odnosi i pridaju im se uloge, što se može potvrditi rečenicama: *Ivan je Anin suprug. Ana je Ivanova supruga.*

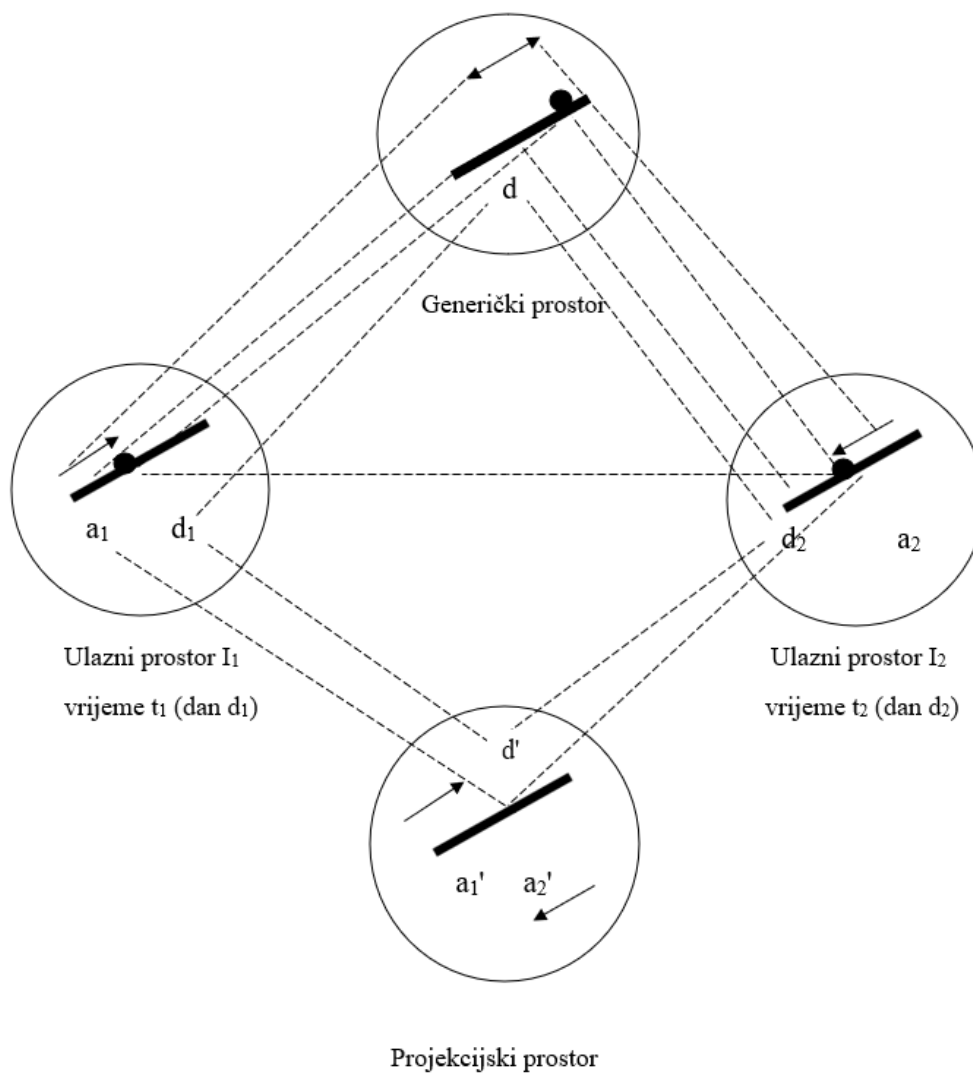
U zrcalnim mrežama svim je mentalnim prostorima zajednički isti organizacijski okvir (Fauconnier i Turner 2003b: 122), a primjer je takvoga tipa integracijske mreže zagonetka o budističkome svećeniku koju navode spomenuti autori kao u (1):

- (1) Budistički svećenik u zoru jednoga dana kreće na planinu, dostiže vrh kod zalaska, meditira na vrhu nekoliko dana do jedne zore kada krene prema podnožju planine, koje dostiže kod zalaska. Bez pretpostavki o njegovom startu ili zaustavljanju ili o brzini tijekom obaju putovanja. Zagonetka: Postoji li točka na putu na kojoj je svećenik u isto doba dana u dva odvojena putovanja?¹⁶ (Fauconnier i Turner 2003b: 39).

Ulazni prostor I_1 čini svećenikovo putovanje na vrh planine, a ulazni prostor I_2 čini svećenikovo putovanje prema podnožju planine. Generički prostor također dijeli organizacijski okvir *putovanje* i zajedničke elemente iz obaju ulaznih prostora. Da bi se zagonetka mogla odgonetnuti, u projekcijskome je prostoru (*blendu*) potrebno spojiti oba putovanja da bi se svećenici, iako u stvarnosti postoji samo jedan, mogli sresti. Time se u projekcijski prostor (*blend*) oba putovanja planinom preslikavaju kao jedno putovanje i oba se dana putovanja preslikavaju kao jedan dan putovanja. Elementi koji se ne preslikavaju kao jedno jesu svećenik i smjer putovanja čime se omogućuje rješavanje zagonetke – pokretanjem takvoga *blenda* svećenici na različitim putovanjima će se u jednome trenutku sresti.

---

16 U izvorniku: „A Buddhist monk begins at dawn one day walking up a mountain, reaches the top at sunset, meditates at the top for several days until one dawn when he begins to walk back to the foot of the mountain, which he reaches at sunset. Making no assumptions about his starting or stopping or about his pace during the trips, prove that there is a place on the path which he occupies at the same hour of the day on the two separate journeys?“

Slika 2. Prikaz zrcalne mreže na primjeru zagonetke o budističkome svećeniku

Primjer stvaranja novoga značenja zrcalnom mrežom jest ilustrirana stopljenica *Karamarkov* (Gudlin 2018: 22). Leksem *stopljenica* u nazivu *ilustrirana stopljenica* objašnjava se kao nova riječ koja je nastala stapanjem, odnosno „kombiniranjem i fuzioniranjem neznačenjskih dijelova dviju (daleko češći slučaj, veoma rijetko triju) postojećih samoznačnica“ (Marković 2013: 93), a leksem *ilustrirana* navodi se uz samu stopljenicu jer je popraćena slikovnim elementom, kao na Slici 3.

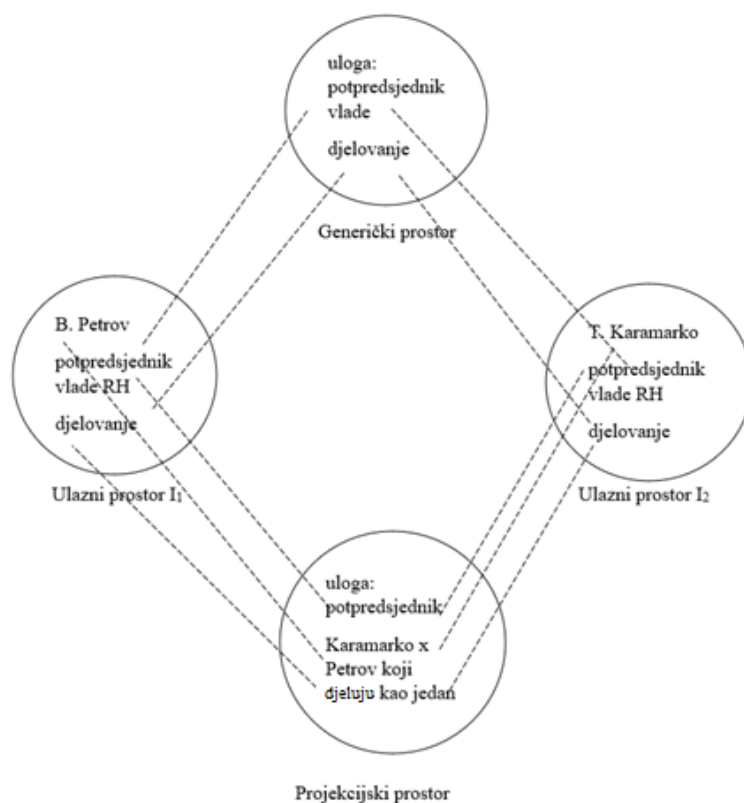

Slika 3. Fotomontaža *Karamarkov*¹⁷

---

¹⁷ Izvor: Ja Zmaj, *Karamarkov*.

(<https://www.facebook.com/1406713659566387/photos/a.1406714119566341/1699412613629822/?type=3&theater>, pristup 4. prosinca 2020).

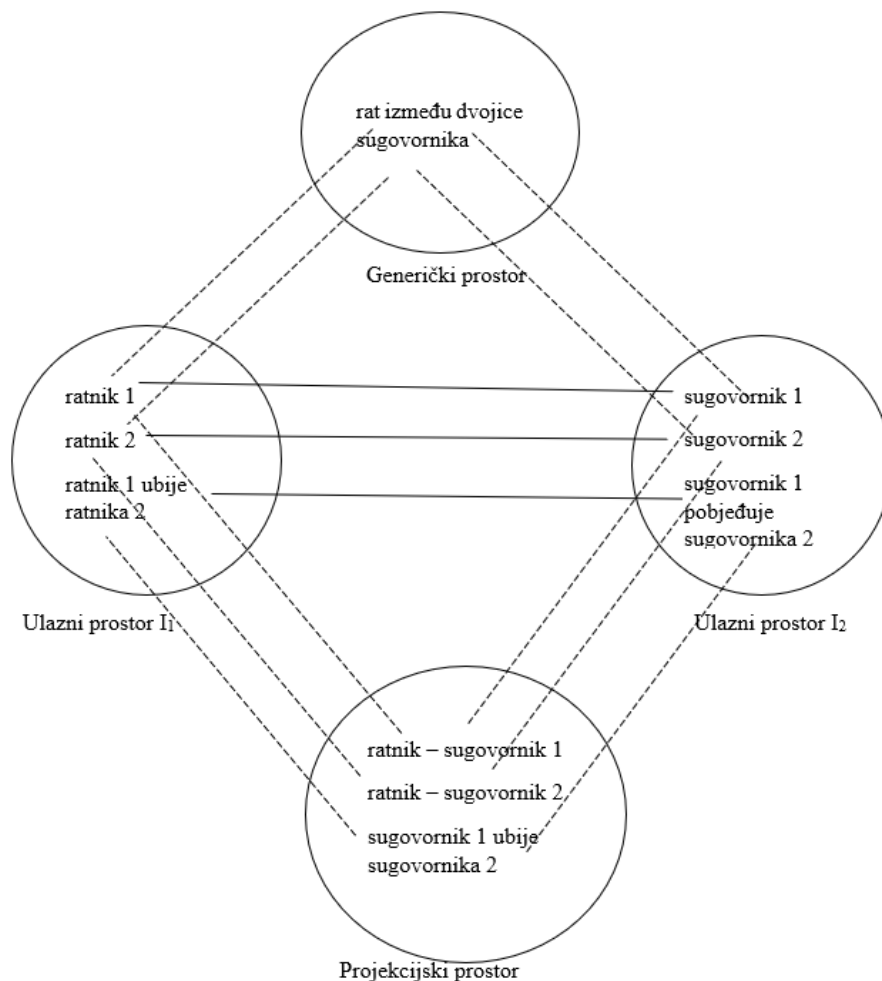
Slika 4. Prikaz zrcalne mreže na primjeru stopljenice *Karamarkov*

U ulaznome prostoru I_1 nalazi se Božo Petrov, a u ulaznome prostoru I_2 Tomislav Karamarko, a oba ulazna prostora dijele isti organizacijski okvir – predsjedanje Vladom Republike Hrvatske čime se u ulaznim prostorima kao zajednički element uočavaju njihove uloge potpredsjednika vlade. Budući da uloga (pot)predsjednika vlade uključuje djelovanje, u generički se prostor preslikava uloga i djelovanje (primjerice, praćenje ostvarivanja programa rada, razmatranje zakonskih prijedloga i sl.), a potom se takva struktura projicira u projekcijski prostor (*blend*) u kojem se na razini jezičnoga izraza stapaju Karamarko i Petrov u *Karamarkov*¹⁸, a na sadržajnoj razini njihova uloga i djelovanje. Takvim se dinamičnim postupkom stvara novo značenje kojim se aludira na međusobni utjecaj jednoga na drugoga, odnosno na obnašanje dužnosti kao jedna osoba.

Jednookvirne mreže imaju dva ulazna prostora s različitim organizacijskim okvirima od kojih je jedan projiciran u projekcijski prostor (*blend*) (Fauconnier, Turner 2003b: 126). U jednookvirnim mrežama stvaraju se metaforična značenja jer su „jednookvirne mreže

18 Više o ilustriranim stopljenicama u Gudlin (2018).

prototipovi visokokonvencionalnih izvor – cilj metafora¹⁹ (Fauconnier, Turner 2003b: 127) kakvima se bave Lakoff i Johnson, no Fauconnier i Turner napominju da je „potrebno suočiti se s daleko većom složenosti integracije koja leži iza vidljivih metaforičnih konceptualnih sistema²⁰ (2008: 64), što podržavaju Croft i Cruise jer „Lakoffov model nije uhvatio ono što je možda najtipičnije obilježje metafore: metafora ne uključuje samo aktivaciju dviju domena, ne samo odnose, već i vrste stapanja dviju domena²¹ (2004: 207). Jednookvirnim se mrežama može objasniti poznata Lakoffova i Johnsonova konceptualna metafora RASPRAVA JE RAT.

19 U izvorniku: „...single-scope networks are the prototype of highly conventionalized source-target metaphors.“

20 U izvorniku: „...need to face squarely the far greater complexity of integrations that lie behind observable metaphorical conceptual systems.“

21 U izvorniku: „...Lakoff’s model does not capture what is perhaps the most characteristic feature of metaphor: a metaphor involves not only the activation of two domains, not only correspondences, but also a species of blending of two domains.“

Slika 5. Prikaz jednookvirne mreže na primjeru metafore RASPRAVA JE RAT

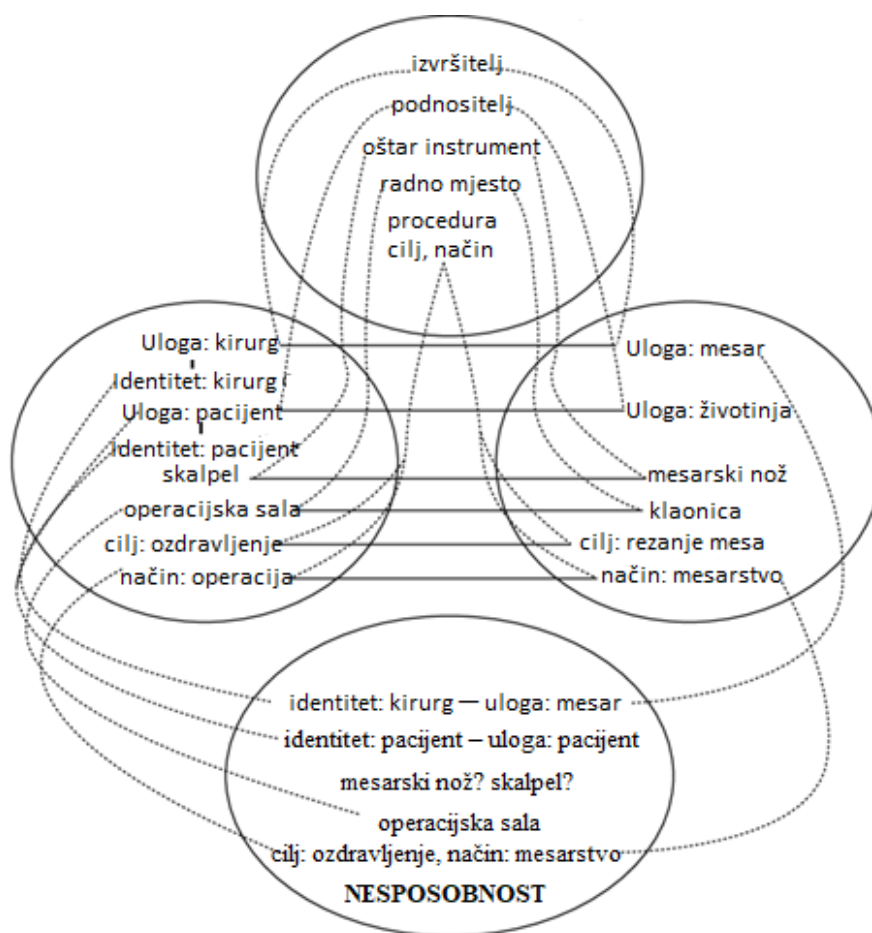
Budući da čovjek apstraktne pojmove shvaća uz pomoć konkretnih pojmova, organizacijski okvir *rat* projicira se iz ulaznoga prostora I_1 u projekcijski prostor (*blend*) i odgovara izvornoj domeni iz teorije konceptualne metafore, a koncept RASPRAVA iz ulaznoga prostora I_2 koji se oblikuje na temelju okvira iz ulaznoga prostora I_1 odgovara ciljnoj domeni iz teorije konceptualne metafore. Rečenicom *Ubio me argumentima*, potvrđuje se shvaćanje rasprave uz pomoć rata, a njihovom konstantnom uporabom prozirnost se smanjuje proporcionalno s čovjekovom sviješću o metaforičnosti izraza. Unatoč tomu što su konvencionalne metafore analizirane teorijom konceptualne metafore, teorijom konceptualne integracije „(1) postojeće analize metafora mogu postati preciznijima, (2) analize književnih tekstova mogu postati pročišćenije i (3) lakše se rješavaju već prikazani problemi u analizi metafora“²² (Kövecses 2010: 272).

U dvookvirnim mrežama oba ulazna prostora imaju različite organizacijske okvire, a organizacijski okvir projekcijskoga prostora (*blenda*) u sebi uključuje dijelove obaju organizacijskih okvira ulaznih prostora, zajedno s vlastitom novonastalom strukturom. U takvim tipovima mreža oba organizacijska okvira jednako doprinose organizaciji projekcijskoga okvira (Fauconnier, Turner 2003b: 131). Rečenica *Ovaj kirurg je mesar*. (Grady i dr. 1999: 103) primjer je novoga značenja nastaloga dvookvirnom mrežom, kao na Slici 6.

---

22 U izvorniku: „... (1) the objection that traditional conceptual metaphor theory uses intuitive metaphor analyses; (2) the objection that there is much more irregularity in linguistic metaphors than traditional cognitive linguists care to admit; and (3) the objection that traditional conceptual metaphor theory works with impoverished sets of data.“

Slika 6. Prikaz dvookvirne mreže na primjeru rečenice *Ovaj kirurg je mesar.*

Iz samoga prikaza vidljivo je da oba ulazna prostora sudjeluju u organizaciji projekcijskoga prostora (*blenda*): uloga kirurga i mesara, uloga pacijenta i životinje, oruđe skalpel i mesarski nož, operacijska sala i klaonica, ciljevi ozdravljenje i rezanje mesa te načini operacija i mesarstvo istovrijedni su elementi iz obaju ulaznih prostora pa se time preslikavaju u generički prostor. Stvaranjem novonastale strukture u projekcijskome se prostoru (*blendu*) stapaju identitet kirurga s ulogom mesara, identitet pacijenta s ulogom pacijenta, mesarski nož sa skalpelom i cilj ozdravljenja s ciljem mesarstva. Budući da se pritom odvija selektivna projekcija, u projekcijski prostor ulazi operacija, ali klaonica ne. Takav se primjer metafore ne može objasniti teorijom konceptualne metafore jer pojam nekompetencije ili nesposobnosti nije dio nijednoga od ulaznih prostora. Prednost je teorije konceptualne integracije što se njome mogu objašnjavati konvencionalne i, kako je u literaturi definirana i spomenuta, nekonvencionalna ili inovativna metafora²³ (Croft, Cruse 2004; Lakoff, Johnson 2015; Oakley,

23 U izvornicima: engl. *novel metaphor*, naziv prema Stanojević 2013: 83.

S. Coulson 2008; Stanojević 2013; Stanojević 2014), a primjer je takve metafore upravo rečenica *Ovaj kirurg je mesar*.

2.2. Hrvatsko nazivlje i/ili terminologija

Nerijetko se nazivi *nazivlje* i *terminologija* shvaćaju kao istoznačnice iz čega proizlazi definicija da je nazivlje, odnosno terminologija „sustav naziva koji se upotrebljavaju u određenome znanstvenom, tehničkom ili umjetničkom području“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 11). Budući da je nazivlje dio hrvatskoga standardnoga jezika, „nazivlje neke struke nastaje normiranjem naziva u pojmovnome sustavu“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 11) čime se slijede terminološka načela, ali „mora biti usklađeno s jezičnom normom“ (Hudeček, L., M. Mihaljević, Vukojević 1999: 296).

Urednici L. Hudeček, M. Mihaljević i Vukojević u *Hrvatskome jezičnome savjetniku* (1999) navode deset osnovnih načela za sređivanje nazivlja kao u (2):

- (2) 1. domaće riječi imaju prednost pred stranima (npr. naziv *kompjutor* bolje je zamijeniti nazivom *računalo* itd.)
2. nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga, francuskoga, njemačkoga itd. (npr. *referencija* je bolje nego *referenca*)
3. prošireniji naziv ima prednost pred manje proširenim (npr. naziv *računalo* prošireniji je od naziva *rednik*)
4. naziv koji je korisnicima prihvatljiviji ima prednost pred nazivom koji je manje prihvatljiv; to se može utvrditi anketom
5. naziv mora biti usklađen s (fonološkim, morfološkim, tvorbenim, sintaktičkim) sustavom hrvatskoga jezika (npr. *tenis-klub* treba zamijeniti nazivom *teniski klub*, *brojčano-slovčane oznake* s *brojčano-slovne oznake*)
6. kraći nazivi imaju prednost pred duljim (npr. *jedinica za obradbu* je *obradnik*)
7. naziv od kojega se lakše tvore tvorenice ima prednost pred onim od kojega se ne mogu tvoriti tvorenice
8. naziv ne smije unutar istoga terminološkoga sustava imati više značenja
9. značenje naziva ne smije se bez valjana razloga mijenjati – ako jedan naziv već ima određeno značenje, ne treba istomu nazivu davati nova značenja
10. naziv ima prednost ako odgovara pojmu kojemu je pridružen i odražava svoje mjesto u pojmovnome sustavu, a o tome može odlučiti predmetni stručnjak (1996: 296).

Prethodno spomenute autorice L. Hudeček i M. Mihaljević u knjizi *Terminološki priručnik* (2009) i u knjizi *Jezični savjeti* (s Vukojevićem, 2010) donose reviziju spomenutih načela spajajući pritom treće i četvrto načelo u jedno, kao u (3):

- (3) 1. domaći nazivi imaju prednost pred stranima 2. nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga, francuskoga, njemačkoga itd. 3. prošireniji i korisnicima prihvatljiviji nazivi imaju prednost pred manje proširenima 4. nazivi moraju biti usklađeni s (fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim) sustavom hrvatskoga standardnog jezika 5. kraći nazivi imaju prednost pred duljim 6. nazivi od kojih se lakše tvore tvorenice imaju prednost pred onima od kojih se ne mogu tvoriti tvorenice 7. treba izbjegavati

da nazivi u istome terminološkome sustavu imaju više značenja 8. nazivi se ne smiju bez valjana razloga mijenjati 9. naziv ima prednost pred drugim istoznačnim nazivima ako odgovara pojmu kojemu je pridružen i odražava svoje mjesto u pojmovnome sustavu (2009: 70–78, 2010: 101–102).

Nadalje, leksem *terminologija* višeznačan je, što je u izravnoj suprotnosti sa sedmim načelom terminologije u kojem se navodi da „treba izbjegavati da nazivi u istome terminološkome sustavu imaju više značenja“ (Hudeček, L. i dr. 2010: 101). Dva su moguća značenja leksema *terminologija* jer je u jednome značenju istoznačan s leksemom *nazivlje*, a u drugome označuje znanost koja se bavi proučavanjem naziva, pojmova i nazivlja pa je u tome značenju istoznačan s leksemom *nazivoslovlje* (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 11). Nazivi *nazivlje* i *nazivoslovlje* stvoreni su slijedeći prvo načelo prema kojem domaći nazivi imaju prednost pred stranima čime se naziv *termin* zamjenjuje nazivom *naziv*, naziv *terminologija* nazivom *nazivlje* ili *nazivoslovlje*, iako se na *Hrvatskome jezičnome portalu* kao osnovno značenje leksema *naziv* navodi da je *naziv* „1. riječ kojom se što imenuje ili označava; ime“²⁴, a kao sekundarno značenje navedeno je da se leksem upotrebljava u lingvistici kao „2. oznaka pojma određenog u kojem znanstvenom jeziku s pomoću jezičnoga izraza; nazivak, termin“²⁵. Budući da je primarno značenje leksema *termin* navedeno kao „znanstveni ili stručni izraz ili ime za određeni pojam; točno određeni i kodificirani izraz [stručni termin; tehnički termin]; naziv, nazivak“²⁶, može se pretpostaviti na temelju osnovnih značenja riječi i značenjske prozirnosti da o načelima „valja voditi računa pri sređivanju nazivlja“ (Hudeček, L., M. Mihaljević, Vukojević 1999: 296).

Nadalje, pri oblikovanju naziva korisna su dodatna načela navedena u međunarodnome standardu *ISO 704* (2009) omogućuju preciznije oblikovanje naziva kao u (4):

- (4) 1. prozirnost/motivacija
2. dosljednost

---

24 Hrvatski jezični portal, *naziv*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eF9IUUBA%3D&keyword=naziv), pristup 1. studenoga 2020.

25 Hrvatski jezični portal, *naziv*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eF9IUUBA%3D&keyword=naziv), pristup 1. studenoga 2020.

26 Hrvatski jezični portal, *termin*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f19mUBF%2F&keyword=termin), pristup 1. studenoga 2020.

3. primjerenost
4. jezična ekonomija
5. tvorbene mogućnosti
6. jezična ispravnost
7. prednost domaćemu jeziku.

Slijedeći navedena načela, naziv mora biti značenjski proziran i jasan, istovrsni se pojmovi oblikuju dosljedno, točnije jednakim postupcima, novi naziv mora biti primjeren, jezično i stilski neutralan. Preostala načela poklapaju se s načelima u (1) i (2) – budući da je jezik ekonomičan, prednost se daje kraćemu nazivu, izabire se plodnija osnova, naziv mora biti u skladu s normom hrvatskoga standardnoga jezika, čime se podrazumijeva da se prednost daje domaćemu (hrvatskomu) jeziku.

Kako bi rad bio jasnih teorijskih temelja i kako bi se navedeni nazivi *termin – naziv, terminologija – nazivlje – nazivoslovlje* i odnosi među njima usustavili, u radu se nazivi upotrebljavaju prema definicijama u relevantnoj literaturi. Nazivlje je „sustav naziva koji se upotrebljavaju u određenome znanstvenom, tehničkom ili umjetničkom području“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 11), naziv je „riječ ili skupina koja se upotrebljavaju u određenom znanstvenom, tehničkom ili umjetničkom području“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 11), a terminologija „znanost koja se bavi proučavanjem naziva, pojmova i nazivlja“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 11). Takvim razgraničenjem značenja smanjuje se opterećenost nazivlja i mogućnost nastanka nesporazuma ili pogrešaka.

Naziv ima dvije strane, pojam koji se označuje (označenik) i jezični izraz, materijalna strana kojom se pojam označuje (označitelj). Pojam se objašnjava kao „misaona kategorija koju čovjek stvara na temelju iskustva“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 13), a određen je svojim opsegom i sadržajem. Opseg pojma određen je skupom njemu podređenih pojmova određene razine apstrakcije, a sadržaj njegovim svojstvima (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 13–14) čime se među pojmovima uspostavlja hipernomijsko-hiponimijski odnos. Teorija konceptualne integracije i pripadajući joj sustav pojmova „omogućuje razvoj terminološkoga sustava, objašnjava i raščljava odnose među pojmovima“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 15), odnosno bez pojmovnoga sustava ne postoji potreba za stvaranjem naziva.

Postoji niz načina postanka novih naziva, pri čemu se misli na jednorječne nazive: hrvatska tvorba, prihvaćanje internacionalizama latinskoga i grčkoga podrijetla ili naziva tvorenim latinskim ili grčkim elementima, prihvaćanje stranih naziva, pretvaranje riječi općeg jezika u nazive (terminologizacija), preuzimanjem naziva iz druge struke (reterminologizacija)

i povezivanjem riječi u sveze (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 49). U ovome radu jednorječni nazivi nastaju hrvatskom tvorbom i terminologizacijom. Posebna su kategorija višerječni nazivi i način njihova postanka – doslovnim prevođenjem stranoga višerječnoga naziva ili stvaranjem hrvatskoga višerječnog naziva koji odgovara stranome jednorječnome nazivu (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 62). U ovome radu višerječni nazivi nastaju doslovnim prevođenjem stranoga višerječnoga naziva.

Nakon uspostave pojmovnoga sustava i terminološkoga sustava, nazive je potrebno precizno i sažeto opisati – definirati, točnije „zadatak je definicije dati opis značenja pojma drugim poznatim pojmovima koji omogućuju njegovo razgraničenje od svih ostalih pojmova u pojmovnome sustavu“ (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 17). Definicija u terminologiji ima nekoliko funkcija, a u ovome radu primijenjena je u svim trima funkcijama. Definicija služi za određivanje pojma, utvrđivanje naziva i razgraničenje pojma od drugih srodnih, najčešće istorednih, nadređenih ili podređenih pojmova i postavljanje pojmovna u međuodnose, tj. stvaranje pojmovnoga sustava (Picht 1985: 50 prema Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 18). Pri određivanju definicija pojmova teorije konceptualne integracije vrijede pravila kao u (5):

- (5)
1. Definicija ne smije biti preširoka.
  2. Definicija ne smije biti preopširna.
  3. Definicija ne smije biti preuska.
  4. Definicija ne smije biti kružna (cirkularna).
  5. Definicije moraju biti međusobno usustavljene.
  6. Riječi se mogu definirati samo istovrsnim riječima. (...)
  7. Definicija ne smije biti zalihosna, tj. sadržavati nepotrebne elemente, npr. *izraz za...*, *naziv za...* (...) ili slično.
  8. Definicija mora sadržavati samo preporučene nazive.
  9. Definicija mora počinjati malim slovom i nema točku na kraju.
  10. Definicija ne smije biti negativna osim ako se definira negativan pojam. (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 20–22)

Budući da određeni pojmovi teorije konceptualne integracije nisu strogo definirani, već su opisani na engleskome jeziku, definicije na hrvatskome jeziku pisane su na temelju opisa, ali u skladu s navedenih deset pravila. Pojmovi su definirani opsegovno i sadržajno, pri čemu je opsegovna definicija opis pojma nabranjem svih njemu podređenih pojmova prema istome kriteriju podjele, a sadržajna definicija opisuje sadržaj pojma navođenjem nadređenoga pojma i razlikovnih obilježja, tj. obilježja po kojima se taj pojam razlikuje od njemu istorednih

(supodređenih) pojmova (Hudeček, L., M. Mihaljević 2009: 19). Ako u literaturi na hrvatskome postoji definicija napisana u skladu s pravilima, naveden je izvor.

3. Hrvatsko nazivlje teorije konceptualne integracije

3.1. Hrvatski nazivi potvrđeni u literaturi

U ovome je potpoglavlju riječ o engleskim nazivima koji su već oblikovani na hrvatskome jeziku. Ipak, problem koji se javlja u citiranim radovima jest nedosljednost. Dok su određeni nazivi u konzultiranoj literaturi prevedeni na hrvatski i objašnjeni, preostali nazivi preuzeti su u izvornome obliku na engleskome jeziku bez istovrijednice na hrvatskome jeziku ili uopće nisu spomenuti. Tako se nerijetko može pročitati objašnjenje engleskoga naziva na hrvatskome jeziku, a naziv ostaje u originalnome obliku ili je rad pisan kombiniranjem hrvatskoga i engleskoga jezika.²⁷

U teorijskome se dijelu rada uspoređivanjem teorije konceptualne metafore i teorije konceptualne integracije spominje engleski naziv engl. *novel metaphor*. Naziv *nekonvencionalna* ili *inovativna metafora* donosi Stanojević (2013: 83) pa je naziv preuzet u takvome obliku, a u fusnoti se Stanojević navodi kao izvor. Budući da bi se naziv engl. *novel metaphor* trebao odnositi na *ново*, *domišljato*, *originalno* odnosno *inovativno*, naziv *inovativna metafora* ne mijenja se jer je istovrijedan nazivu na engleskome jeziku i slijede se načela tvorbe hrvatskih naziva. Iako je jedna od sastavnica (metafora) porijeklom iz grčkoga jezika, naziv je oblikovan domaćim riječima jer su obje riječi udomaćene u hrvatskome jeziku. Budući da ne postoji alternativa, načelo proširenosti naziva nije relevantno, a naziv je u skladu s normom hrvatskoga standardnoga jezika. Naziv je sastavljen od dviju riječi i ne može se skratiti, a kao osnova ne mora biti plodan jer se njime ne tvore tvorenice. Nadalje, naziv je jednoznačan, jasan i primjeren. Budući da nije naveden nijedan razlog za izmjenu naziva, načelo da se nazive ne smije bez valjana razloga mijenjati jednako je važno kao i prethodna načela.

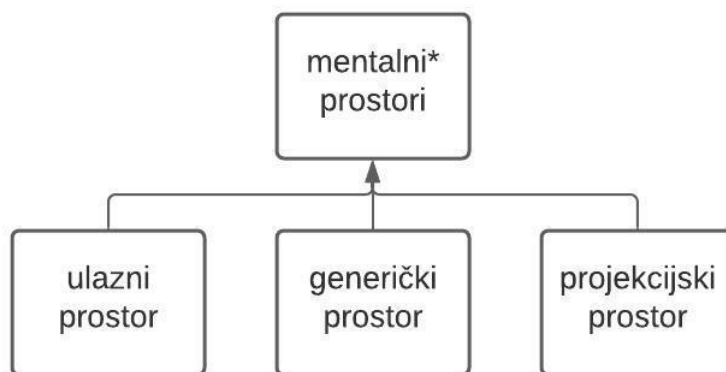
U teoriji konceptualne integracije u procesu integracije sudjeluju četiri mentalna prostora: dva ulazna prostora (ulazni prostor I_1 i ulazni prostor I_2), generički prostor i projekcijski prostor (*blend*). Nazivi mentalnih prostora u skladu su s terminološkim načelima i potvrđeni su u literaturi na hrvatskome jeziku, primjerice u Belaj, Tanacković Faletar (2006) i Matovac, Tanacković Faletar (2009). Nazivi su oblikovani domaćim riječima, a budući da ne postoje drugi nazivi koji dolaze u obzir, načelo proširenosti naziva nije primjenjivo na te

---

²⁷ Identična se problematična mjesta mogu pronaći i u konzultiranoj literaturi na bosanskome jeziku, ali i u rijetkim radovima na srpskome jeziku koji za ovaj rad nisu konzultirani (više u Antović, M. i Miloš Tasić. *Muzika na granici i teorija konceptualne integracije – analiza jedne pesme sa juga Srbije*. Teme 35, 4, str. 1521-1542. Niš: Univerzitet u Nišu. 2011.

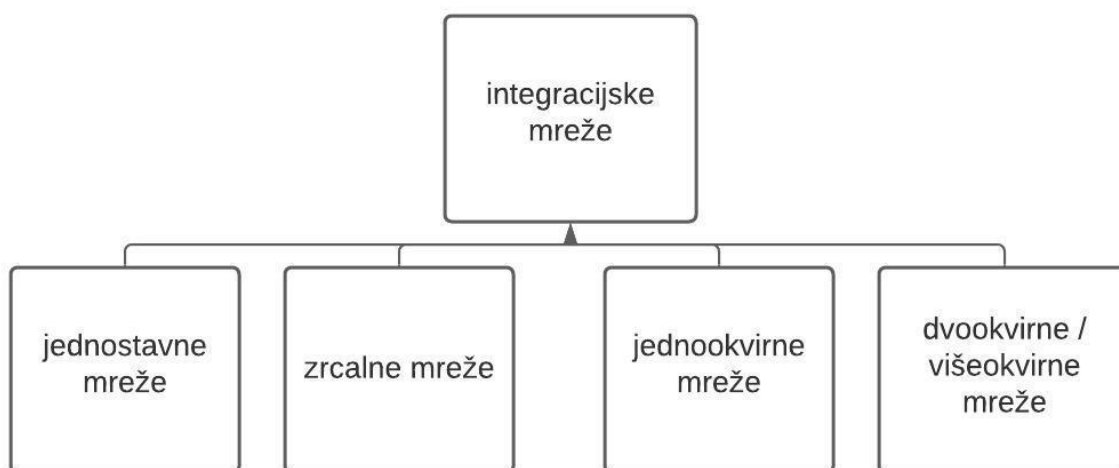
primjere. Nazivi su sastavljeni od dviju riječi i u skladu su s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika zbog čega se ne moraju mijenjati. Budući da se od navedenih naziva ne tvore tvorenice, kao osnove nisu i ne moraju biti plodni. Nazivi su tvoreni jednakim postupkom i jasni, no načelo primjerenosti dovodi u pitanje atribut *mentalni*, o čemu je riječ u potpoglavlju 3.2. Nadalje, prijedlog je da se prihvati isključivo naziv *projekcijski prostor* jer naziv *blend* nije domaća riječ i višeznačan je. Nazivi *blend* i *blending* upotrebljavaju se u jezikoslovlju, točnije u morfologiji kao istoznačnice za *stapljenice* i *stapanje* kao vrstu tvorbe novih riječi, no naziv *blend* višeznačan je unutar istoga terminološkoga sustava – u teoriji konceptualne integracije označava projekcijski prostor i rezultat dinamičnoga procesa integracije. Budući da u postojećoj literaturi naziv *blend* nije preveden, drugi, hrvatski naziv predlaže se u potpoglavlju 3.3. Među navedenim pojmovima, odnosno nazivima za prostore uspostavljen je leksičko-semantički odnos hiperonimije, odnosno hiponimije kao na Slici 7.

Slika 7. Leksičko-semantički odnosi mentalnih* prostora

Fauconnier i Turner (2003: 120–135) navode četiri tipa mreža s obzirom na način na koji se uspostavlja projekcijski prostor (*blend*): jednostavne (engl. *simplex networks*), zrcalne (engl. *mirror networks*), jednookvirne (engl. *single-scope networks*) i dvoookvirne/višeokvirne mreže (engl. *double/multiple-scopes networks*). Nazivi integracijskih mreža preuzeti su iz Matovac, Tanacković Faletar (2009: 139–143) i nisu mijenjani. Oblikovanjem takvih naziva prednost je dana domaćim riječima čime su eliminirani nazivi iz engleskoga jezika. Budući da ne postoje drugi nazivi za mreže, načelo da prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv ima prednost pred manje proširenim nije relevantno, a ponuđeni su nazivi prihvatljivi i u skladu s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika zbog čega se ne moraju mijenjati. Budući da se od naziva za integracijske mreže ne tvore

tvorenice, kao osnova ne moraju biti plodni. Nadalje, nazivi su jednoznačni, jasni, oblikovani jednakim postupkom i jezično te stilski neutralni. Zaključno, budući da ne postoji nijedan objektivan razlog za izmjenu, u obzir je uzeto načelo da se nazive ne smije bez valjana razloga mijenjati. Među navedenim pojmovima, odnosno nazivima uspostavljen je leksičko-semantički odnos hiperonimije, odnosno hiponimije kao na Slici 8.

Slika 8. Hiperonimijsko-hiponimijski odnosi integracijskih mreža

Uključujući *selektivnu projekciju* (engl. *selective projection*) ranije spomenuta *novonastala struktura* (engl. *emergent structure*) nastaje slijedom triju procesa: slaganje (engl. *composition*), upotpunjavanje (engl. *completion*) i elaboracija (engl. *elaboration*) (Fauconnier, Turner 2003: 42–43). Hrvatske istovrijednice navedenih engleskih naziva može se pronaći u Belaj, Tanacković Faletar (2006). Nazivi *slaganje*, *upotpunjavanje* i *elaboracija* nisu mijenjani u skladu s načelom da nazive se ne smije bez valjana razloga mijenjati – pri oblikovanju naziva *slaganje* i *upotpunjavanje* prednost je dana domaćim riječima pred stranima, a pri oblikovanju naziva *elaboracija* autori su se vodili načelom prema kojem nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga. Razlog podudaranja između engleskoga naziva *elaboration* i hrvatskoga naziva *elaboracija* jest isti jezik davatelj – latinski jezik. Budući da ne postoji alternativa predloženim nazivima, načelo da prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv ima prednost pred manje proširenim nije uzeto u obzir. Nadalje, nazivi su usklađeni s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika i jednorječni su. Od predloženih se naziva ne tvore tvorenice zbog čega načelo prema kojem naziv od kojeg se lakše tvore tvorenice ima prednost pred onime od kojega se ne mogu tvoriti tvorenice nije relevantno. Naposljetku, nazivi su jednoznačni čime je

uvaženo načelo prema kojem treba izbjegavati da naziv unutar istoga terminološkoga sustava ima više značenja.

U Tablici 1. dan je pregled engleskih naziva s hrvatskim istovrijednicama, definicijom pojma koja ih određuje te najranijim izvorom u kojem su nazivi potvrđeni.

Tablica 1. Nazivi potvrđeni u literaturi

engleski naziv	hrvatski naziv	definicija
<i>novel metaphor</i>	inovativna metafora Stanojević (2013: 83)	proširenje semantičke strukture stvaranjem novih organizacijskih okvira izražene metaforičnosti
<i>input space I_n</i>	ulazni prostor I_n (Belaj, Tanacković Faletar 2006: 151)	umni prostor elemenata koji ulaze u konceptualno integriranje
<i>generic space</i>	generički prostor (Belaj, Tanacković Faletar 2006: 151)	umni prostor s dijelovima ulaznih umnih prostora
<i>projection space (blend)</i>	projekcijski prostor (Belaj, Tanacković Faletar 2006: 151)	umni prostor stvaranja novoga značenja
<i>simplex networks</i>	jednostavne mreže (Matovac, Tanacković Faletar 2009: 140)	tip integracijske mreže sa strukturiranim odnosima u prvome ulaznome prostoru i nestrukturiranom skupinom entiteta u drugome ulaznome prostoru (Matovac, Tanacković Faletar 2009: 140)
<i>mirror networks</i>	zrcalne mreže (Matovac, Tanacković Faletar 2009: 141)	tip integracijske mreže s ulaznim prostorima jednakih organizacijskih okvira
<i>single-scope networks</i>	jednookvirne mreže (Matovac, Tanacković Faletar 2009: 142)	tip integracijske mreže s ulaznim prostorima različitih organizacijskih okvira s jednim projiciranim u projekcijski prostor
<i>double/multiple-scopes networks</i>	dvookvirne/višeokvirne mreže (Matovac,	tip integracijske mreže s ulaznim prostorima različitih organizacijskih okvira

	Tanacković Faletar 2009: 143)	paralelno projiciranih u projekcijski prostor s novonastalom strukturom
<i>composition</i>	slaganje (Belaj, Tanacković Faletar 2006: 161)	stvaranje odnosa u projekcijskomu prostoru među elementima iz ulaznih prostora
<i>completion</i>	upotpunjavanje (Belaj, Tanacković Faletar 2006: 161)	strukturiranje projekcijskoga prostora aktiviranjem relevantnih dijelova znanja
<i>elaboration</i>	elaboracija (Belaj, Tanacković Faletar 2006: 161)	umno i beskonačno simuliranje događaja u projekcijskome prostoru u različitim smjerovima

3.2. Prijedlog izmjene postojećih hrvatskih naziva

U ovome potpoglavlju riječ je o nazivima teorije konceptualne integracije koji postoje u literaturi na hrvatskome jeziku, ali bi ih, slijedeći načela hrvatske terminologije, valjalo zamijeniti drugim nazivom.

Fauconnier i Turner teoriju konceptualne integracije temelje na Fauconnierovoj teoriji mentalnih prostora (engl. *mental spaces*). U literaturi Belaj i Tanacković Faletar (2006) i Stanojević (2013) engl. *mental spaces* zamjenjuju višerječnim nazivom *mentalni prostori*. S obzirom na načelo prema kojem se nazive ne smije bez valjana razloga mijenjati, prijedlog je da se atribut *mentalni* zamijeni atributom *umni*, a postoji par valjanih razloga tome.²⁸ Prednost je u ovome radu dana atributu *um(ni)* jer pripada hrvatskome jeziku čime se slijedi načelo prema kojem domaće riječi imaju prednost pred stranim. Budući da u hrvatskome jeziku postoji leksem *um(ni)*, koji je kao osnova plodan, ne postoji razlog zbog kojeg bi se u obzir uzimalo drugo načelo prema kojem nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga i u skladu s time odabrao atribut *mentalni*. Nadalje, naziv *umni prostori* usklađen je s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika i jednoznačan je, odnosno u obzir je uzeto načelo da treba izbjegavati da naziv unutar istoga terminološkoga sustava ima više značenja. Neizostavno je istaknuti da je leksem *um(ni)* jezično i stilski neutralniji dio naziva od leksema *mentalni*. Za natuknicu

---

28 Zahvaljujem prof. dr. sc. Zrinki Jelaski na skretanje pozornosti na primarno značenje leksema *mentalni* i na osvješćivanju da se svakoj jedinici na popisu literature pristupa s određenom količinom kritičnosti.

mentalni se na mrežnim stranicama *Hrvatskoga jezičnoga portala* kao primarno značenje navodi „1. koji se odnosi na svijest i duh [mentalni poremećaj]; duhovni, duševni“, a kao sekundarno „2. koji se odnosi na intelektualne ili kognitivne procese [mentalni sklop]“²⁹. Budući da se primarno značenje leksema *mentalni* odnosi na vrstu teškoća i nije jezično te stilski neutralno, odabran je atribut *umni*. Naziv *umni prostori* tako je prvi put u literaturi na hrvatskome jeziku upotrijebljen u Gudlin (2018: 9). U Tablici 2. naveden je engleski naziv, postojeći naziv i prijedlog novoga hrvatskoga naziva s pripadajućom definicijom.

Tablica 2. Prijedlog izmjene postojećih hrvatskih naziva

engleski naziv	postojeći naziv	novi naziv	definicija
<i>mental spaces</i>	mentalni prostori	umni prostori	dinamični paketi elemenata strukturirani okvirima i kognitivnim modelima nastali tijekom razmišljanja i govora

3.3. Prijedlog novih hrvatskih naziva

U ovome potpoglavlju riječ je o nazivima koji nisu prevedeni na hrvatski jezik zbog dvaju razloga. Prvi je razlog da nazivi u literaturi uopće nisu spomenuti ili obrađeni, dok je drugi razlog usko povezan s problemom nedosljednosti u radovima – ako je naziv spomenut ili obrađen, definicija i sam naziv preuzeti su i citirani na engleskome jeziku bez prijevoda ili hrvatske istovrijednice.

Proučavanjem teorije konceptualne integracije nailazi se na pojam *ključnih odnosa* (engl. *vital relations*), odnosa koji mogu biti vanjski ako nastaju među elementima iz ulaznih prostora ili unutarnji ako nastaju među elementima unutar jednoga prostora, nerijetko projekcijskoga prostora (*blenda*). Budući da je atribut engl. *vital* označava što prijeko potrebno, što od presudne važnosti, odabran je atribut *ključan* jer je osnovno značenje leksema ključan: „koji je od presudne važnosti [ključni problem; ključni položaj]; glavni, osnovni“³⁰. Iako je

29 Hrvatski jezični portal, *mentalni*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1tvXBI%3D&keyword=mentalni, pristup 8. listopada 2020).

30 Hrvatski jezični portal, *ključan*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1xhURk%3D&keyword=klju%C4%8Dan, pristup: 7. prosinca 2020.)

leksem *vitalan* podrijetlom iz latinskoga jezika i udomaćen je u hrvatskome jeziku, leksem *ključan* domaćega je podrijetla zbog čega je prednost dana načelu prema kojem domaće riječi imaju prednost pred stranima umjesto načelu da nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga. Budući da nijedan od naziva, *vitalni odnosi* ili *ključni odnosi*, nije prošireniji u odnosu na drugi, načelo da prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv ima prednost pred manje proširenim nije se uzimalo u obzir. Nadalje, naziv je usklađen s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika, a kraći od dviju riječi ne može biti. Načelo da se naziv od kojeg se lakše tvore tvorenice ima prednost pred onime od kojega se ne mogu tvoriti tvorenice nije ključno jer se od predloženoga naziva tvorenice ne tvore. Naposljetku, naziv je jednoznačan čime je u obzir uzeto načelo da treba izbjegavati da naziv unutar istoga terminološkoga sustava ima više značenja.

Ključni su odnosi promjena, identitet, vrijeme, prostor, uzrok – posljedica, dio – cjelina, predstavljanje, uloga, analogija, disanalogija, svojstvo, sličnost, kategorija, intencionalnost i jedinstvenost. Nazivi ključnih odnosa oblikovani su terminologizacijom pri čemu riječ iz općega leksika postaje nazivom kao u *promjena, vrijeme, prostor, uzrok – posljedica, dio – cjelina, predstavljanje, intencionalnost i jedinstvenost* te reterminologizacijom pri čemu se naziv preuzima iz druge struke kao u *identitet, uloga, analogija, disanalogija, svojstvo, sličnost, kategorija*. Oblikovanje naziva olakšalo je prevođenje engleskih naziva na materinski jezik čime su birani nazivi iz općega ili strukovnoga leksika. U nazivima u kojima je bilo moguće domaća je riječ imala prvenstvo (*promjena, vrijeme, prostor, uzrok – posljedica, dio – cjelina, predstavljanje, uloga, svojstvo, sličnost i jedinstvenost*). Pri oblikovanju naziva *identitet, analogija, disanalogija, kategorija* i *intencionalnost* slijedilo se načelo prema kojem nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga, a sličnosti u njihovu jezičnome izrazu postoje zbog istih jezika davatelja – latinskoga ili grčkoga jezika. Budući da za navedene pojmove ne postoje sinonimi, prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv nije se birao pred manje proširenim. Predloženi su nazivi usklađeni s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika i kratki su čime se slijedi načelo da kraći nazivi imaju prednost pred duljim. Nazivi unutar ovoga terminološkoga sustava imaju jedno značenje čime je izbjegnuto da naziv unutar istoga terminološkoga sustava ima više značenja. Iako se od predloženih naziva ne tvore tvorenice, kao osnova su plodni.

Nadalje, prijedlog hrvatskih naziva za neprevedene engleske nazive jest da se umjesto engl. *constitutive principles* (Fauconnier, Turner 2003b: 310) upotrebljava *tvorbena načela*, umjesto engl. *governing principles* (Fauconnier, Turner 2003b: 311; Turner 2007: 381) *vladajuća načela*, umjesto engl. *selective projection* (Fauconnier, Turner 2003b: 47) *selektivna projekcija*, umjesto engl. *emergent structure* (Fauconnier i Turner 2003b: 42) *novonastala struktura* i umjesto engl. *partial mapping* (Fauconnier, Turner 2003b: 367) *djelomično preslikavanje*. Nazivi *tvorbena načela*, *vladajuća načela*, *selektivna projekcija*, *novonastala struktura* i *djelomično preslikavanje* prvi su put upotrijebljeni u Gudlin (2018). Tijekom oblikovanja višerječnih naziva prednost je dana domaćim riječima s određenim iznimkama (*selektivna projekcija* i *struktura* u *novonastala struktura*) u skladu s načelom prema kojem nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga, no leksemi su udomaćeni u hrvatskome jeziku. Budući da drugi naziv, osim engleskoga, ne postoji, načelo prema kojem prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv ima prednost pred manje proširenim nije uzeto u obzir. Budući da su izvorni nazivi višerječni, nazivi na hrvatskome jeziku nisu mogli biti kraći, no bez obzira na to, usklađeni su s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika. Od predloženih se naziva tvorenice ne tvore pa načelo da se bira naziv od kojeg se lakše tvore tvorenice pred onime od kojega se ne mogu tvoriti tvorenice nije relevantno, a naziv unutar istoga terminološkoga sustava ima jedno značenje. Na Slici 9. prikazan je hiperonimijsko-hiponimijski odnos tvorbenih načela.

Slika 9. Hiperonimijsko-hiponimijski odnosi tvorbenih načela

Vladajuća načela, kao što i sam naziv ukazuje, vladaju tvorbenim načelima. Hrvatski nazivi vladajućih načela su jednorječni ili višerječni: topologija, upotpunjavanje obrascem,

integracija, maksimiziranje ključnih odnosa, intenziviranje ključnih odnosa, mreža, rasplitanje, relevantnost i rekurzija. Iako u engleskim nazivima svako načelo sadrži i engl. *principle*, hrvatski su nazivi oblikovani bez ponavljanja leksema *načelo*. Budući da je vidljivo da topologija, upotpunjavanje obrascem, integracija, maksimiziranje ključnih odnosa, intenziviranje ključnih odnosa, mreža, rasplitanje, relevantnost i rekurzija pripadaju vladajućim načelima, da bi se izbjegnula zalihost, nazivi načela oblikovani su bez uključenosti leksema *načelo*, čime je uvaženo načelo da kraći nazivi imaju prednost pred duljima. Pri oblikovanju naziva vladajućih načela nastojalo se dati prednost domaćim riječima pred stranima, kao u primjerima *upotpunjavanje obrascem*, *mreža* i *rasplitanje*, no prevladalo je drugo načelo pa su nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imali prednost pred nazivima preuzetima iz engleskoga, kao u primjerima *topologija*, *integracija*, *maksimiziranje ključnih odnosa*, *intenziviranje ključnih odnosa*, *relevantnost* i *rekurzija*. Određeni se hrvatski nazivi podudaraju u jezičnome izrazu s engleskim nazivima zbog istih jezika davatelja – latinskoga ili grčkoga jezika. Leksemi kojima su oblikovani nazivi udomaćeni su u hrvatskome jeziku, primjerice, *upotpunjavanje*, *obrazac*, *mreža*, *rasplitanje*, *intenziviranje* i *relevantnost* leksemi dio su općeuporabnoga leksika, a leksemi *topologija*, *integracija*, *maksimiranje* i *rekurzija* dio su leksika ograničene uporabe, odnosno leksika određene struke. Nazivi oblikovani leksemima iz općeuporabnoga jezika nastali su terminologizacijom, a nazivi oblikovani leksemima iz leksika ograničene uporabe nastali su reterminologizacijom. Predloženi su hrvatski nazivi jedini nazivi koji (trenutno) mogu doći u obzir čime načelo da prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv ima prednost pred manje proširenim nije bilo uzeto u obzir. Naposljetku, predloženi su nazivi jednoznačni čime je uvaženo načelo da treba izbjegavati da naziv unutar istoga terminološkoga sustava ima više značenja i usklađeni su s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika.

Nadalje, u Tablici 3. navedeni su novi hrvatski nazivi s definicijama uključujući ključne odnose i njihove definicije, vrste vladajućih načela s pripadajućim definicijama i vrste tvorbenih načela s pripadajućim definicijama.

Tablica 3. Hrvatski nazivi umjesto engleskih naziva

engleski naziv	hrvatski naziv	definicija
<i>vital relations</i>	ključni odnosi	veze među elementima ulaznih prostora (vanjski); veze među elementima unutar jednoga prostora (unutarnji)

<i>Change</i>	promjena	ključan odnos; spajanje elemenata ulaznih prostora utjecanjem na njihov oblik kompresijom
<i>Identity</i>	identitet	ključan odnos; stvaranje ili razaranje identiteta iz ulaznih prostora kompresijom
<i>Time</i>	vrijeme	ključan odnos; smanjenje razdoblja među elementima ulaznih prostora kompresijom
<i>Space</i>	prostor	ključan odnos; smanjenje udaljenosti među elementima ulaznih prostora kompresijom
<i>Cause-Effect</i>	uzrok – posljedica	ključan odnos; stvaranje uzročno-posljedične veze među ulaznima prostorima kompresijom
<i>Part-Whole</i>	dio – cjelina	ključan odnos; povezivanje dijelova ulaznih prostora kao cjelina kompresijom
<i>Representation</i>	predstavljanje	ključan odnos; razumijevanje jednoga ulaznoga prostora uz pomoć drugoga ulaznoga prostora kompresijom
<i>Role</i>	uloga	ključan odnos; pridavanje uloga iz jednoga ulaznoga prostora elementima iz drugoga ulaznoga prostora kompresijom
<i>Analogy</i>	analogija	ključan odnos; oblikovanje okvira jednoga projekcijskoga prostora prema drugome projekcijskome prostoru
<i>Disanalogy</i>	disanalogija	ključan odnos; oblikovanje okvira jednoga projekcijskoga prostora suprotno drugome projekcijskome prostoru
<i>Property</i>	svojstvo	ključan odnos; pridavanje svojstva elementima iz jednoga ulaznoga prostora elementima iz drugoga ulaznoga prostora kompresijom
<i>Similarity</i>	sličnost	ključan odnos; poistovjećivanje elemenata iz jednoga ulaznoga prostora s elementima iz drugoga ulaznoga prostora kompresijom

<i>Category</i>	kategorija	ključan odnos; klasificiranje elemenata iz jednoga ulaznoga prostora elementima drugoga ulaznoga prostora kompresijom
<i>Intentionality</i>	intencionalnost	ključan odnos; povezanost ljudskih umnih stavova i naravi s događajima
<i>Uniqueness</i>	jedinstvenost	ključan odnos; rezultat kompresije drugih ključnih odnosa i stapanja među elementima ulaznih prostora u projekcijskome prostoru
<i>governing principles</i>	vladajuća načela	kontroliranje i sprječavanje pretjeranoga utjecaja tvorbenih načela
<i>Topology Principle</i>	topologija	vladajuće načelo; organiziranje ključnih odnosa unutar i između ulaznih prostora
<i>Pattern Completion Principle</i>	upotpunjavanje obrascem	vladajuće načelo; upotpunjavanje elemenata u projekcijskome prostoru upotrebom postojećih okvira kao obrazaca
<i>Integration Principle</i>	integracija	vladajuće načelo; stvaranje integrirane petlje
<i>Maximization of Vital Relations Principle</i>	maksimiziranje ključnih odnosa	vladajuće načelo; povećanje ključnih odnosa u projekcijskome prostoru uz odbijanje vanjskim ključnim odnosima
<i>Intensification of Vital Relations Principle</i>	intenziviranje ključnih odnosa	vladajuće načelo; pojačavanje ključnih odnosa u projekcijskome prostoru
<i>Web Principle</i>	mreža	vladajuće načelo; upravljanje petljom kao jedinicom s održavanjem veza s ulaznim prostorima
<i>Unpacking Principle</i>	rasplitanje	vladajuće načelo; samostalno poticanje petlje na vlastito rasplitanje
<i>Relevance Principle</i>	relevantnost	vladajuće načelo; obilježje petlje s mogućnošću uspostavljanja veza s drugim umnim prostorima
<i>Recursion Principle</i>	rekurzija	vladajuće načelo; upotreba projekcijskoga prostora jedne integracijske mreže kao

		ulaznoga prostora druge integracijske mreže
<i>constitutive principles</i>	tvorbena načela	uspostavljanje složenoga slijeda i strukture integracije
<i>selective projection</i>	selektivna projekcija	prijelaz pojedinih elemenata iz ulaznih prostora u generički prostor
<i>emergent structure</i>	novonastala struktura	novi oblik stvoren u integracijskim mrežama
<i>partial mapping</i>	djelomično preslikavanje	prijelaz pojedinih elemenata iz ulaznih prostora u generički prostor

Skupina naziva koja se izdvaja u odnosu na preostale nazive vezana je uz sam proces konceptualne integracije ili stapanja. Dok teorija konceptualne metafore uključuje dvije domene, teorija konceptualne integracije uključuje četiri umna prostora: dva ulazna prostora, generički prostor i projekcijski prostor (*blend*)³¹, čiji su nazivi usustavljeni u prethodnome potpoglavlju. Ulazni prostor I_1 i ulazni prostor I_2 po svojoj su ulozi slični izvornoj i ciljnoj domeni – elementi iz obaju prostora ulaze u konceptualno integriranje i povezuju se preslikavanjima. Generički se prostor preslikava na oba ulazna prostora i u sebi sadrži dijelove koji su zajednički ulaznim prostorima, a projekcijski je prostor (*blend*) onaj u kojem nastaje novi scenarij (Fauconnier, Turner 2003: 40–42), odnosno novo značenje. U relevantnoj literaturi na hrvatskome jeziku naziv *blend* nije zamijenjen istovrijednicom. Ranije spomenuta *elaboracija* posljednji je proces u kojem se „pokreće *blend*“ (engl. *running of the blend*, Fauconnier, Turner 2003b: 44). Višerječni naziv na engleskome jeziku engl. *running of the blend* doslovno bi se mogao prevesti kao *pokretanje blenda*, što bi odgovaralo dinamičnoj prirodi samoga procesa, a njemu suprotan proces engl. *unpacking* kao *raspakiravanje* ili *otvaranje (blenda kao paketa)*.

Iako metaforika ugrožava jednoznačnu i djelotvornu znanstvenu komunikaciju pa ih znanstveni jezik izbjegava (Hudeček, L., M. Mihaljević, Vukojević 1999: 108), metajezik teorije konceptualne integracije govori o stvaranju sekundarnih značenja i inovativnih metafora te je sam po sebi metaforičan, pri čemu se autori tijekom objašnjavanja koriste proširenom metaforom (usporedbom) *blenda kao paketa*. Pokretanjem stapanja elementi iz ulaznih prostora

---

31 Kao što je već navedeno, budući da se nazivi *blend* i *blending* upotrebljavaju u jezikoslovlju, točnije u morfologiji kao istoznačnice za *stopljenice* i *stapanje*, kako bi se izbjegla višeznačnost, predloženi su novi nazivi.

ulaze u dinamičan proces, ključnim odnosima elementi se povezuju, miješaju i komprimiraju, a omotani su slojevima i paket koji takvim procesom nastaje predstavlja novo značenje. Da bi primatelj shvatio značenje, proces mora biti pokrenut u suprotnome smjeru, točnije paket se mora odmotati sloj po sloj, raspakirati i otvoriti. Prednost proširene metafore *blenda kao paketa* na engleskome jeziku jest, iako je teorija prikazana metaforom, u stilskoj neobilježenosti naziva. Izazov je prenijeti metaforičan opis procesa iz engleskoga u hrvatski jezik pridržavanjem svih ili barem većine terminoloških načela.

Budući da se nazivi engl. *blend* i *blending* već upotrebljavaju u morfologiji kao sinonimi za *stopljenice* i *stapanje* u tvorbi riječi i naziv *blend* višeznačan je unutar istoga terminološkoga sustava jer u teoriji konceptualne integracije označava projekcijski prostor i rezultat dinamičnoga procesa integracije, da bi se izbjegla višeznačnost i da bi se stvorilo precizno, jasno i jednoznačno hrvatsko nazivlje, potrebno je osmisliti hrvatske istovrijednice. Preuzme li se naziv *blend* u originalnome obliku i oblikuju li se nazivi engl. *running the blend* kao *pokretanje blenda* i engl. *unpacking* kao *raspakiravanje (otvaranje) blenda*, nazivi bi bili prozirni i jezično te stilski neobilježeni, no narušilo bi se načelo davanja prednosti domaćemu jeziku, točnije, načelo jest narušeno u literaturi na hrvatskome jeziku.

Leksem *paket* ne može se upotrijebiti kao istovrijednica nazivu engl. *blend* jer nijedno značenje *paketa* ne podrazumijeva prožimanje ili spajanje značenja. Leksem kojim se označuje miješanje ili stapanje dviju ili više tvari, odnosno ulaznih prostora, jest *smjesa*. Nastavi li se u smjeru metafore smjese, naziv engl. *running the blend* u hrvatskome bi se jeziku mogao oblikovati kao *miješanje smjese*. Tu sistematičnost i dosljednost pri tvorbi nazivlja narušava naziv engl. *unpacking*, odnosno strukturiranje ulaznih prostora, jer se *smjesa* ne može „odmiješati“ i rastaviti na svoje sastavne dijelove, a ostane li engleski naziv preveden na hrvatski jezik kao *raspakiravanje* ili *otvaranje*, događa se isto – *smjesa* se ne može raspakirati ili otvoriti. Nadalje, nazivi *miješanje smjese* i *smjesa* neprozirni su i jezično te stilski vrlo obilježeni.

Predlaže se da se engleski nazivi *blend*, *running the blend* i *unpacking* oblikuju kao u Tablici 4:

Tablica 4. Hrvatski nazivi umjesto engleskih naziva

engleski naziv	hrvatski naziv	definicija
----------------	----------------	------------

<i>blend</i>	petlja	ново značenje nastalo u projekcijskome prostoru kao rezultat konceptualne integracije
<i>running the blend</i>	zaplitanje	stvaranje petlje u projekcijskome prostoru
<i>unpacking</i>	rasplitanje	strukturiranje ulaznih prostora; proces suprotan zaplitanju

Pri oblikovanju hrvatskih naziva za navedene pojmove naglasak je na terminološkim načelima. Predloženi nazivi su domaći i usklađeni s fonološkim, morfološkim, tvorbenim i sintaktičkim sustavom hrvatskoga standardnoga jezika. Budući da je alternativa na engleskome jeziku, prvo načelo podrazumijeva načelo proširenosti i prihvatljivosti, odnosno da prošireniji i korisnicima prihvatljiviji naziv ima prednost pred manje proširenim, a isključuje načelo prema kojem nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga. Predloženi su nazivi nastali terminologizacijom i kraći su od engleskih naziva. Kao osnova nazivi su pogodni za tvorbu novih riječi čime se slijedi načelo prema kojem naziv od kojeg se lakše tvore tvorenice ima prednost pred onime od kojega se ne mogu tvoriti tvorenice. Budući da treba izbjegavati da naziv unutar istoga terminološkoga sustava ima više značenja, predloženi su nazivi jednoznačni i značenjski prozirni. čime se rješava problem višeznačnosti naziva *blend*. Kao osnovno značenje leksema *petlja* na *Hrvatskome jezičnome portalu* navodi se „1. a. svaki od čvorova koji se pravi od niti (konca, vune itd.) pri pletenju“³², a na takav se način može shvatiti proces konceptualnoga integriranja u kojem se elementi iz ulaznih prostora povezuju poput konca nitima, stvaraju petlju i isprepliću se stvarajući pritom novi oblik, odnosno novo značenje. U skladu s metaforom petlje, osnovno značenje leksema *zaplitanje* izvedeno od svršenoga glagola *zaplesti* > *zaplitati* je „1.(što) a. pletući zapetljati b. v. zamrsiti“³³, a takvo se značenje može shvatiti kao posljednji korak konceptualne integracije, a to je stvaranje petlje u projekcijskome prostoru čime se stvara novi oblik i novo značenje. Budući da je nužno da se svaka petlja može rastaviti na svoje sastavne dijelove, konce i niti, predloženi naziv za takav postupak je *rasplitanje*. Kao osnovno značenje leksema *rasplitanje* izvedenoga od svršenoga glagola *rasplesti* > *rasplitati* navodi se: „1. (što) a. rastaviti, odijeliti

---

32 Hrvatski jezični portal, *petlja*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eV51URk%3D&keyword=petlja, pristup 8. studenoga 2020.)

33 Hrvatski jezični portal, *zaplesti*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=f15kWhB%2B&keyword=zaplesti, pristup 8. studenoga 2020.)

ono što je bilo spleteno ili upleteno; rasukati³⁴ koje podrazumijeva mehanički proces rastavljanja na sastavne dijelove, no sekundarno značenje istoga leksema: „2. *pren.* razjasniti, odgonetnuti, raščistiti³⁵ objašnjava postupak tijekom kojega primatelj mora odgonetnuti na koji je način novo značenje nastalo i time strukturirati ulazne prostore. Unatoč tome što je nazivlje metaforično, jasno je, značenjski prozirno i u skladu sa samom koncepcijom teorije konceptualne integracije. Terminologizacijom i pridržavanjem osnovnih terminoloških načela leksemi općega leksika *petlja*, *zaplitanje* i *rasplitanje* postali su nazivima.

---

34 Hrvatski jezični portal, *rasplesti*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dlxuXBI%3D&keyword=rasplesti, pristup: 9. studenoga 2020.)

35 Hrvatski jezični portal, *rasplesti*.

(http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dlxuXBI%3D&keyword=rasplesti, pristup: 9. studenoga 2020.)

4. Zaključak

Teorija konceptualne integracije teorija je koja omogućuje dublji uvid u ljudsko razmišljanje i djelovanje. S obzirom na to da je glavno obilježje razmišljanja i djelovanja dinamičnost te trenutačno stvaranje umnih prostora složenim procesima, samo je nazivlje teorije složeno i razgranato. Nadalje, iako netipično za znanstveni jezik, nazivlje teorije konceptualne integracije obilježeno je metaforičnošću, no jednoznačnost i uspješna znanstvena komunikacija nisu ugrožene. Ipak, navedena obilježja nazivlja teorije konceptualne integracije čine oblikovanje hrvatskoga nazivlja zahtjevnim zadatkom. Pri oblikovanju nazivlja na hrvatskome jeziku, budući da je ono dio hrvatskoga standardnoga jezika, valja voditi računa o osnovnim terminološkim načelima, ali i o normi hrvatskoga standardnoga jezika.

Hrvatski nazivi teorije konceptualne integracije oblikovani su primjenom terminoloških načela na dva načina. U određenim je primjerima naziv bio oblikovan u skladu sa svim terminološkim načelima pri čemu jedno načelo nije bilo u suprotnosti s kojim drugim načelom, već su se načela upotpunjavala i tako učvrstila predloženi oblik naziva. U drugim se primjerima pri oblikovanju naziva jedno načelo suprotstavljalo drugome pri čemu je bilo potrebno procijeniti kojem načelu, kada i u kojoj situaciji dati prednost kako bi se oblikovao naziv. Nije sporno da se terminološka načela ne moraju slijediti mehanički, ali u takvim se primjerima težilo tome da se većina, ako ne i sva načela, uzmu u obzir ili da se nastoje kombinirati.

Nazivi koji su potvrđeni u literaturi, ako su u skladu s normom hrvatskoga standardnoga jezika i osnovnim terminološkim načelima, preuzeti su iz literature s jasno navedenim izvorom. Budući da su određeni engleski nazivi pojmova teorije konceptualne integracije bili oblikovani na hrvatskome jeziku slijedeći terminološka načela, nisu mijenjani, ali pridružena im je definicija. Za jedan od postojećih hrvatskih naziva predlaže se izmjena zbog osnovnoga značenja leksema u višerječnome nazivu i predlaže se neutralniji, stilski neobilježen naziv. Za većinu engleskih naziva pojmova iz teorije konceptualne integracije oblikovani su istovrijedni hrvatski nazivi, a pojmovi su potom i definirani u skladu s načelima oblikovanja definicije. Tijekom osmišljavanja hrvatskoga nazivlja teorije konceptualne integracije, jednorječni su nazivi oblikovani su hrvatskom tvorbom što se nerijetko svodilo na prijevod engleskoga naziva i terminologizacijom pri čemu je riječ iz općega leksika postala nazivom, dok su hrvatski višerječni nazivi oblikovani prevođenjem engleskoga višerječnoga naziva s ciljem da imaju isti ili manji broj riječi u odnosu na engleski naziv.

Ovim je radom najprije prikazano aktualno stanje hrvatskoga nazivlja teorije konceptualne integracije. Trenutačno stanje hrvatskoga nazivlja teorije konceptualne integracije obilježeno je neuređenošću i nedosljednošću – određeni se nazivi oblikuju na materinski jezik, određeni se preuzimaju u izvornome obliku na engleskome jeziku, a većina njih nije definirana. S obzirom na zahtjevnost oblikovanja nazivlja na materinskome jeziku pri čemu jedno načelo može isključivati drugo, ne začuđuje činjenica da je jednostavnije odabrati lakši put i kombinirati engleske i hrvatske nazive. Isključuje li jedno načelo drugo, potrebno je procijeniti i uspostaviti hijerarhiju načela i nastojati uzeti u obzir što veći broj načela s težnjom da ih se pomiri, odnosno kombinira. Odabirom zahtjevnijega puta, u ovome je redu doneseno usustavljeno hrvatsko nazivlje teorije konceptualne integracije koje omogućuje jasnije i jednostavnije razumijevanje pojmova čime mlada grana kognitivne lingvistike postaje dostupnija jezikoslovcima, studentima i ostalima zainteresiranim proučavateljima jezika i čovjekova uma.

5. Literatura

Belaj, Branimir, Goran Tanacković Faletar. *Protučinjenične uvjetne rečenice, mentalni prostori i metonimija u kontekstu teorije konceptualne integracije*. *Suvremena lingvistika* 62, 2, str. 151–181. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo. 2006.

Coulson, Seana: *What's so funny? Conceptual integration in humorous examples*. 2002. <http://www.cogsci.ucsd.edu/~coulson/funstuff/funny.html>. 7. listopada 2020.

Croft, William, D. Alan Cruse. *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press. 2004.

Delibegović Džanić, Nihada, Sanja Berberović. *Hot Cakes: The Use of Idioms in Political Cartoons*. U: Jesenšek, Vida, Dmitrij Dobrovolskij (ur.). *Phraseologie und Kultur/Phraseology and Culture*. Maribor: Filozofski fakultet. 2014.

Fauconnier, Gilles. *Mappings in Thought and Language*. Cambridge: Cambridge University Press. 1997.

Fauconnier, Gilles. *Mental Spaces: aspects of meaning construction in natural language*. Cambridge: Cambridge University Press. 1998.

Fauconnier, Gilles. *Mental spaces*. U: Geeraerts, Dirk, Hubert Cuyckens (ur.). *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford, New York: Oxford University Press. 2007.

Fauconnier, Gilles, Mark Turner. *Conceptual blending, from and meaning*. *Recherches en communication: Sémiotique Cognitive* 19, str. 57–86. Louvain-la-Neuve: Université catholique de Louvain. 2003a.

Fauconnier, Gilles, Mark Turner. *The way we think: conceptual blending and the mind's hidden complexities*. New York: Basic books. 2003b.

Fauconnier, Gilles, Mark Turner. *Rethinking Metaphor*. U: Gibbs, Raymond (ur.). *The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press. 2008.

Grady, Joseph i dr. *Blending and Metaphor*. U: Steen, Gerard, Raymond Gibbs (ur.). *Metaphor in cognitive linguistics*. Philadelphia: John Benjamins. 1999.

Gudlin, Kristina. *Primjena teorije konceptualne integracije na ilustrirane stopljenice*. Diplomski rad. Zagreb. 2018.

Hrvatski jezični portal. Sveučilište u Zagrebu. 2006.
<http://hjp.znanje.hr/index.php?show=main>. 8. prosinca 2020.

Hudeček, Lana, Milica Mihaljević, Luka Vukojević (ur.). *Hrvatski jezični savjetnik*, Zagreb, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Pergamena, Školske novine, 1999.

Hudeček, Lana, Milica Mihaljević. *Hrvatski terminološki priručnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. 2009.

Hudeček, Lana i dr. *Jezični savjeti*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. 2010.

ISO 704 *Terminology work – Principles and methods*. International organization for standardization. Geneva.

Jokić, Goran. *Ja Zmaj*. https://www.facebook.com/Ja-Zmaj-1406713659566387/?ref=page_internal. 4. prosinca 2020.

Kok, Siaohui, Wolfram Bublitz. Conceptual blending, evaluation and common ground: George W. Bush and Saddam as friend or foe? U: Handl, Sandra, Hans-Jörg Schmid (ur.). *Windows to the Mind: Metaphor, Metonymy and Conceptual Blending*. Berlin, New York: De Gruyter Mouton. 2011.

Kövecses, Zoltán. *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford, New York: Oxford University Press. 2010.

Lakoff, George. The contemporary theory of metaphor. U: Geeraerts, Dirk (ur.). *Cognitive Linguistics: Basic Readings*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter. 2006.

Lakoff, George, Mark Johnson: *Metafore koje život znače*, prev. Anera Ryznar. Zagreb: Disput. 2015.

Marković, Ivan. *Uvod u jezičnu morfologiju*. Zagreb: Disput. 2013.

Matovac, Darko, Goran Tanacković Faletar. *TCM i CIT – dvije suprotstavljene teorije ili krajnje točke istoga procesa?*. *Jezikoslovlje* 10, 2, str. 133–151. Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku. 2009.

Oakley, Todd, Seana Coulson. Connecting the dots: Mental spaces and metaphoric language in discourse. U: Oakley, Todd, Andres Hougaard (ur.). *Mental Spaces in Discourse and Interaction*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 2008.

Madisch, Ijad i dr. *ResearchGate*. 2008. <https://www.researchgate.net/>. 7. listopada 2020.

Stanojević, Mateusz-Milan, *Konceptualna metafora: temeljni pojmovi, teorijski pristupi i metode*. Zagreb: Srednja Europa. 2013.

Stanojević, Mateusz-Milan. Metafore koje istražujemo: suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu. U: Stanojević, Mateusz-Milan (ur.). *Metafore koje istražujemo: suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu*. Zagreb: Srednja Europa. 2014.

Turner, Mark. Conceptual integration. U: Geeraerts, Dirk, Hubert Cuyckens (ur.). *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford, New York: Oxford University Press. 2007.

6. Životopis autorice

Kristina Gudlin rođena je u Čakovcu 1993. Diplomski studij kroatistike završila je 2018., a iste je godine upisala Poslijediplomski sveučilišni specijalistički studij primijenjene kroatistike. Zaposlena je kao nastavnica hrvatskoga jezika u Srednjoj školi Jelkovec (2019.) i honorarno kao lektorica u tjednim novinama Međimurske novine (2021.).

Tijekom studija sudjelovala je na međunarodnim (studentskim) konferencijama i seminarima: II. međunarodna studentska konferencija Jučer, danas, sutra – slavistika, Zagreb (2015.) s izlaganjem *Poredbeno-razlikovni pristup suvremenoj kajkavskoj akcentuaciji*, Slavic regions which are difficult to change – stereotypes, beliefs, perception, Krakow (2015.) s izlaganjem *Percepcija Drugog u frazeologiji hrvatskoga jezika* (suautorstvo s Marijanom Kardum), 5. studentska lingvistička konferencija – Stulikon, Ljubljana (2016.) s izlaganjem *Orijentacijske konceptualne metafore u hrvatskome jeziku*, Third International Symposium on Figurative Thought and Language – FTL3, Osijek (2017.) s izlaganjem *Repetition as a category of meaning in political discourse*, Narativi i politička istina u kontekstu humanistike, Banja Luka (2017.) s izlaganjem *Analiza uporabe leksema konj u političkome diskursu* i *Studenti u susret nauci*, Banja Luka (2019.) s izlaganjem *Stockholmski sindrom: veze između vizualnoga i značenja u digitalnome dobu*. Objavila je rad *Percepcija Drugog u hrvatskoj frazeologiji* (u suautorstvu s Marijanom Kardum) u studentskom časopisu *Studenckie Zeszyty Naukowe* (2016.), *Analiza uporabe leksema konj u političkome diskursu* u zborniku radova *Narativi i politička istina u kontekstu humanistike* (2018.) i *Repetition as a category of meaning in political discourse* u zborniku radova *Figurative Thought and Language in the Human Universe* (2021.).

Dobitnica je Rektorove nagrade u akademskoj godini 2016./2017. za rad *Heteropredodžbe u hrvatskoj paremiološkoj građi* (u suautorstvu s Marijanom Kardum), a 2018. Dekanove nagrade za izvrsnost u studiju. U akademskoj godini 2016./2017. bila je dobitnica stipendije Zaklade Mikec za izvrsnost u studiju.

Sudjeluje u Erasmus+ projektu *Formativno kodiranje*, a uz kognitivnu lingvistiku zanima ju teorija filma, popularna kultura i filozofija. Godine 2018. sudjelovala je na konvencijama Sferakon i Rikon s izlaganjem *Ratovi zvijezda – problematika žanra* te 2019. na konvenciji Sferakon s izlaganjem *Religija u Star Treku*. Služi se engleskim i njemačkim jezikom, a trenutno pohađa tečaj njemačkoga jezika u Centru za strane jezike na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.